

PROJEKT GREENLEAD

OPREDELITEV OBSTOJEČEGA STANJA NA PODROČJU ZELENEGA PREHODA EVROPSKIH MSP

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

KAZALO

1. Uvod.....	3
2. Raziskava obstoječih virov	4
Poglavje 1: Opredelitev zelene preobrazbe evropskih MSP-jev	
Poglavje 2: Prednostne naloge in predpisi EU, povezani z zeleno preobrazbo	
• Ukrepanje na področju podnebja in zeleni dogovor	
• Raziskave in inovacije za evropski zeleni dogovor	
• Industrija in zeleni dogovor	
• Energija in zeleni dogovor	
• Promet in zeleni dogovor	
• Varovanje okolja in oceanov z zelenim dogovorom	
3. Primeri dobrih praks: projekti in pobude.....	24
4. Terensko raziskovanje: povzetek vprašalnikov.....	36

1. UVOD

Ekološka preobrazba je v okviru Evropskega zelenega dogovora postala prednostna naloga za mala in srednje velika podjetja (MSP) po vsej Evropi. Kljub temu ta proces predstavlja pomembne izzive – od uvajanja trajnostnih tehnologij do zmanjšanja upravnih bremen. V tem kontekstu projekt GreenLead izstopa kot ključna pobuda, ki svojim partnerjem ponuja dragocene vpoglede v trenutno stanje zelene preobrazbe evropskih MSP-jev.

Primarni cilj projekta GreenLead je zbiranje in analiza podatkov za opredelitev stanja na področju trajnosti v podjetjih. Ti podatki bodo služili kot temelj za razvoj inovativnih orodij in strategij, kot je GreenWorksComp, ki bodo olajšale zeleno preobrazbo poslovnega ekosistema. S pomočjo zbiranja podatkov in sodelovanja s strokovnjaki iz industrije projekt stremi k natančni diagnozi izzivov in priložnosti, s katerimi se MSP-ji soočajo v tem procesu.

Ta dokument predstavlja temeljna izhodišča projekta GreenLead, njegov metodološki pristop ter njegovo vlogo v evropskem poslovnem okolju. S to pobudo si GreenLead prizadeva ne le ozaveščati MSP-je o pomembnosti trajnosti, temveč jim tudi nuditi praktične rešitve za učinkovito vključevanje zelene preobrazbe v njihove poslovne modele.

Poleg tega projekt GreenLead spodbuja izmenjavo znanja in dobrih praks med MSP-ji, oblikovalci politik in raziskovalnimi institucijami ter s tem promovira sodelovalni pristop k trajnosti. Z izkoriščanjem digitalizacije, finančnih mehanizmov in prilagojenega svetovanja projekt želi podpreti MSP-je pri premagovanju finančnih in tehničnih ovir, ki lahko zavirajo njihov napredek proti bolj trajnostni in odporni prihodnosti.

Končni cilj projekta GreenLead je prispevati k bolj konkurenčnemu, okoljsko odgovornemu in na prihodnost pripravljenemu evropskemu MSP sektorju ter zagotoviti, da podjetja ne bodo zgolj izpolnjevala predpisov, temveč tudi izkoristila nove priložnosti, ki jih prinaša zelena ekonomija.

2. RAZISKAVA OBSTOJEČIH VIROV

POGLAVJE 1: OPREDELITEV ZELENE PREOBRAZBE EVROPSKIH MSP-JEV

Zelena preobrazba se nanaša na proces preoblikovanja gospodarstva v bolj trajnostni model, ki temelji na zmanjševanju emisij ogljika, učinkoviti rabi naravnih virov ter uvajanju okolju prijaznih tehnologij. Cilj tega procesa je zmanjšati okoljski vpliv proizvodnih in potrošniških dejavnosti, hkrati pa spodbujati gospodarsko rast in socialno vključenost.

Pojem zelene preobrazbe je tesno povezan s krožnim gospodarstvom, energetske učinkovitostjo, uporabo obnovljivih virov energije ter okoljsko odgovornostjo podjetij in državljanov. Na politični in gospodarski ravni je zelena preobrazba podprta z iniciativami, kot je Evropski zeleni dogovor, ki določa ambiciozne cilje za razogljičenje in trajnostni razvoj.

Mala in srednje velika podjetja (MSP) imajo ključno vlogo v evropskem gospodarstvu, saj predstavljajo približno 99 % vseh podjetij v regiji ter ustvarjajo pomemben delež zaposlovanja in inovacij. Njihovo sodelovanje pri zeleni preobrazbi je bistvenega pomena za uresničitev ciljev trajnosti in gospodarske konkurenčnosti Evropske unije.

MSP-jem lahko zelena preobrazba koristi z uvajanjem novih poslovnih praks, kot so digitalizacija procesov, zmanjševanje odpadkov, optimizacija porabe energije in izvajanje strategij krožnega gospodarstva. Poleg tega Evropska unija ponuja finančne programe in podporne pobude, ki olajšujejo prehod k bolj trajnostnim poslovnim modelom ter omogočajo MSP-jem dostop do novih trgov in večjo odpornost na okoljske ter gospodarske izzive.

Zelena preobrazba in prehod malih in srednjih podjetij (MSP) k trajnostnemu gospodarskemu modelu temeljita na več ključnih načelih, katerih cilj je usklajevanje gospodarskega razvoja z varstvom okolja. Ta načela vključujejo učinkovito rabo virov, vključevanje inovativnih tehnologij ter krepitev družbenih in poslovnih mrež.

- **Okoljska trajnost**

Eden temeljnih stebrov zelene preobrazbe je zmanjšanje okoljskega vpliva gospodarskih dejavnosti. To vključuje zmanjšanje emisij ogljikovega dioksida, varovanje biotske raznovrstnosti in učinkovito upravljanje z naravnimi viri. Podjetja morajo sprejeti prakse, ki zmanjšujejo njihov okoljski odtis, kot so zmanjšanje odpadkov surovin, trajnostno upravljanje z vodo in zmanjševanje onesnaževal v proizvodnih procesih.

- **Inovacije in digitalizacija**

Tehnološki napredek je ključno orodje za doseg trajnostnih ciljev. Uvajanje čistih tehnologij, kot sta umetna inteligenca za upravljanje virov ali avtomatizacija procesov za večjo energetske učinkovitost, podjetjem omogoča optimizacijo produktivnosti ob hkratnem zmanjševanju vplivov na okolje. Digitalizacija omogoča tudi boljšo sledljivost izdelkov in storitev ter spodbuja preglednejše in trajnostne poslovne modele.

- **Krožno gospodarstvo**

Model krožnega gospodarstva stremi k največji možni izrabi virov s ponovno uporabo, recikliranjem in obnavljanjem materialov. V nasprotju s tradicionalnim linearnim modelom (proizvedi – uporabi – odvrzi), krožno gospodarstvo podaljšuje življenjski cikel izdelkov, zmanjšuje količino odpadkov in spodbuja odgovornejšo rabo materialov. MSP-ji lahko s tem pristopom pridobijo s strategijami, kot so ekološko oblikovanje (eco-design), ponovna proizvodnja in predelava odpadkov v nove izdelke.

- **Energetska učinkovitost**

Zmanjševanje porabe energije in uporaba obnovljivih virov sta ključna elementa prehoda v trajnostno gospodarstvo. Uvajanje učinkovitih energetskih sistemov, kot so sončne celice, razsvetljava LED, toplotna izolacija in pametni sistemi za upravljanje z energijo, ne le zmanjšuje okoljski vpliv, temveč prinaša tudi znatne prihranke pri obratovalnih stroških.

- **Družbena odgovornost in poslovna etika**

Poleg okoljske trajnosti zelena preobrazba vključuje tudi zavezanost družbeni in delovni blaginji. Podjetja morajo trajnostna merila vključiti v svoje upravljanje in spodbujati odgovorne prakse, kot so pošteno plačilo, dostojni delovni pogoji, socialna vključenost in raznolikost. Trajnostni poslovni model koristi ne le okolju, temveč tudi ustvarja kakovostna delovna mesta in krepi lokalne skupnosti.

- **Sodelovanje in skupno učenje**

Zelena preobrazba ni osamljen proces, temveč kolektivni napor, ki zahteva sodelovanje med podjetji, državnimi organi, raziskovalnimi centri in celotno družbo. Ustvarjanje sodelovalnih mrež, izmenjava znanja in sodelovanje v skupnih projektih MSP-jem omogočajo učinkovitejšo prilagoditev novemu gospodarskemu modelu ter povečujejo njihovo sposobnost za inovacije.

UKREPANJE NA PODROČJU PODNEBJA IN ZELENİ DOGOVOR

Podnebne spremembe in okoljsko propadanje predstavljajo eksistencialno grožnjo za Evropo in svet. Za soočanje s temi izzivi je EU uvedla Evropski zeleni dogovor, celovito strategijo, katere cilj je preoblikovati gospodarstvo EU v trajnostni in podnebno nevtralni model do leta 2050.

1. Pregled politik in pobud

● **Kontekst:**

Evropski zeleni dogovor je strategija EU za doseg podnebne nevtralnosti do leta 2050. Vključuje politike za zmanjšanje emisij, povečanje energetske učinkovitosti, spodbujanje čiste energije in prehod v krožno gospodarstvo. Ključne pobude vključujejo sveženj Pripravljeni na 55 (Fit for 55), ki si prizadeva za 55-odstotno zmanjšanje emisij do leta 2030, in Mehanizem za pravičen prehod, ki podpira regije in industrije, ki jih zelena preobrazba najbolj prizadene.

Za doseg ciljev razogljčenja je treba zmanjšati emisije v vseh sektorjih – od industrije in energetike do prometa in kmetijstva. Podnebne spremembe so globalna grožnja, ki jo lahko reši le globalni odziv. Zato se EU aktivno vključuje in podpira svoje mednarodne partnerje na področju podnebnih ukrepov, zlasti prek Okvirne konvencije ZN o spremembi podnebja (UNFCCC) in pariškega sporazuma.

Poleg ukrepov za blažitev podnebnih sprememb EU izvaja tudi ukrepe za prilagajanje neizogibnim posledicam podnebnih sprememb.

Februarja 2024 je Evropska komisija predstavila vmesni podnebni cilj za leto 2040 – zmanjšanje neto emisij toplogrednih plinov za 90 % do leta 2040 glede na leto 1990, kar bi zagotovilo, da bo EU lahko uresničila svojo zavezo podnebne nevtralnosti do leta 2050.

● **Politike in pobude:**

Evropski podnebni zakon določa pravno zavezujoč cilj neto ničelnih emisij toplogrednih plinov do leta 2050. Institucije EU in države članice so dolžne sprejeti potrebne ukrepe na ravni EU in držav članic, ob upoštevanju pravičnosti in solidarnosti med državami.

Zakon vključuje ukrepe za spremljanje napredka in prilagajanje ukrepov glede na obstoječe sisteme, kot so: upravljavski proces nacionalnih energetske in podnebnih načrtov, redna poročila Evropske agencije za okolje, najnovejša znanstvena spoznanja o podnebnih spremembah in njihovih vplivih.

Napredek se bo pregledoval vsakih pet let, skladno z globalno oceno stanja v okviru Pariškega sporazuma.

Zakon opredeljuje tudi potrebne korake do leta 2050:

- Na podlagi celovite ocene vplivov je EU določila nov cilj za leto 2030: zmanjšanje neto emisij toplogrednih plinov za vsaj 55 % v primerjavi z letom 1990.
- Julija 2021 je Komisija sprejela vrsto predlogov za prilagoditev vseh relevantnih politik, da bi zagotovila dodatno zmanjšanje emisij do leta 2030.
- Zakon vključuje tudi postopek za določitev cilja za leto 2040.

Glavni cilji in področja interesa podnebne zakona:

- Pravno zavezujoč cilj EU za doseg podnebne nevtralnosti do leta 2050.
- Ambiciozen cilj za leto 2030: vsaj 55 % zmanjšanje neto emisij toplogrednih plinov glede na leto 1990, z jasno razmejitvijo med zmanjševanjem emisij in odstranjevanjem ogljika.
- Poudarek na krepitvi ogljičnih ponorov EU z ambicioznejšo uredbo LULUCF (raba zemljišč, sprememba rabe zemljišč in gozdarstvo), katere predlog je Komisija podala julija 2021 in je začela veljati maja 2023.
- Postopek za določitev cilja za leto 2040, ob upoštevanju okvirnega proračuna emisij toplogrednih plinov za obdobje 2030–2050, ki ga bo objavila Komisija.
- Zaveza k negativnim emisijam po letu 2050.
- Ustanovitev Evropskega znanstvenega svetovalnega odbora za podnebne spremembe, ki bo podajal neodvisna znanstvena mnenja.
- Krepitev ukrepov za prilagajanje na podnebne spremembe.
- Zagotavljanje usklajenosti vseh politik EU s ciljem podnebne nevtralnosti.
- Zaveza k sodelovanju s sektorji za pripravo sektorsko specifičnih načrtov, ki bodo določili pot do podnebne nevtralnosti v posameznih delih gospodarstva.

2. Vpliv na MSP – Analiza vpliva politik na evropska mala in srednje velika podjetja

99 % vseh podjetij v Evropi so MSP-ji, ki zagotavljajo zaposlitev za več kot 85 milijonov državljanov EU. MSP-ji so jedro inovacij in podjetništva.

Uresničevanje Evropskega zelenega dogovora predstavlja za MSP-je izzive, a tudi velike priložnosti za inovacije, vstop na nove trge in povečanje konkurenčnosti v gospodarstvu, usmerjenem v trajnost.

Evropski zeleni dogovor vpliva na MSP, saj jim ponuja priložnosti in izzive pri prehodu na trajnostne poslovne modele. Koristi vključujejo dostop do programov financiranja EU, kot sta *InvestEU* in *Sklad za inovacije*, večjo konkurenčnost na trgu z zelenimi inovacijami ter prihranke stroškov z energetske učinkovitostjo in praksami krožnega gospodarstva. Vendar se MSP-ji soočajo tudi z izzivi, kot so visoki začetni naložbeni stroški, bremena usklajevanja z zakonodajo in pomanjkanje znanja in spretnosti pri izvajanju trajnostnih strategij.

Obveznosti vključujejo poročanje o trajnosti po *Direktivi o poročanju o trajnostnem poslovanju podjetij* (CSRD), prilagajanje strožjim zahtevam po trajnosti v dobavnih verigah in izpolnjevanje ciljev razogljičenja. Kljub tem izzivom Zeleni dogovor MSP-jem ponuja priložnosti za inovacije, krepitev konkurenčnosti in uspeh v zeleni evropski ekonomiji prihodnosti.

Podjetja imajo ključno vlogo v zeleni preobrazbi, saj so glavni povzročitelji emisij CO₂ v industriji, energetiki in logistiki.

Zeleni dogovor spodbuja podjetja k uporabi obnovljivih virov energije, izboljšanju energetske učinkovitosti, uvajanju krožnega gospodarstva in razogljičenju proizvodnih procesov.

Čeprav to predstavlja izzive, kot so visoke začetne naložbe in nova okoljska zakonodaja, prinaša tudi možnosti za inoviranje, dostop do zelenega financiranja, izboljšanje konkurenčnosti v trgu, kjer potrošniki in velika podjetja zahtevajo trajnostne rešitve.

RAZISKAVE IN INOVACIJE ZA EVROPSKI ZELENİ DOGOVOR

Evropski zeleni dogovor, ki ga je decembra 2019 predstavila Evropska komisija, si prizadeva do leta 2050 preoblikovati Evropsko unijo (EU) v podnebno nevtrarno gospodarstvo (Evropska komisija, 2019). Ta ambiciozni načrt vključuje časovni okvir za trajnostno rast, vključno z ukrepi za zmanjšanje emisij ogljika, spodbujanje čiste energije in vzpostavitev krožnih gospodarstev. Raziskave in inovacije (R&I) imajo ključno vlogo pri doseganju teh ciljev z razvojem novih tehnologij, izboljšanjem učinkovitosti rabe virov in zagotavljanjem, da lahko podjetja, vključno z malimi in srednje velikimi podjetji (MSP), učinkovito preidejo na okolju prijaznejše prakse (Evropska agencija za okolje, 2021). Ta prispevek raziskuje vlogo R&I pri podpori Evropskega zelenega dogovora, s poudarkom na ključnih pobudah, izzivih in priložnostih za MSP.

1. Raziskave in inovacije v okviru Evropskega zelenega dogovora

Raziskave in inovacije so temeljni nosilci ciljev Evropskega zelenega dogovora, saj omogočajo razvoj trajnostnih tehnologij, inovativnih poslovnih modelov in učinkovitih regulativnih okvirov (OECD, 2020). Ključna področja, kjer R&I prispevajo k zelenemu dogovoru, vključujejo:

- **Obnovljivi viri energije in energetska učinkovitost**

Prehod na obnovljive vire energije je v središču evropskega zelenega dogovora, katerega cilj je zmanjšati odvisnost od fosilnih goriv in znatno zmanjšati emisije toplogrednih plinov (Evropska komisija, 2020). Sončna, vetrna, vodna in bioenergija so med najbolj obetavnimi obnovljivimi viri energije, raziskave in inovacije pa pospešujejo napredek pri njihovi učinkovitosti, cenovni dostopnosti in dostopnosti (IRENA, 2021). Razvoj sončnih panelov naslednje generacije, kot so fotonapetostne celice na osnovi perovskita, ponuja višje stopnje učinkovitosti in nižje proizvodne stroške v primerjavi s tradicionalnimi silicijevimi paneli (Wang et al., 2022). Podobno je tehnologija vetrnih elektrarn na morju doživela izjemne izboljšave, pri čemer plavajoče vetrne elektrarne širijo možnosti za proizvodnjo čiste energije na globokomorskih lokacijah, kjer so hitrosti vetra višje in bolj stalne (IEA, 2021).

Energetska učinkovitost je prav tako ključnega pomena za doseganje podnebne nevtralnosti, saj je zmanjšanje porabe energije enako učinkovito kot prehod na obnovljive vire energije (Evropska agencija za okolje, 2021). Inovacije na področju gradbenih materialov in oblikovanja, kot so visoko zmogljiva izolacija, pametno steklo ter pasivni sistemi ogrevanja in hlajenja, korenito spreminjajo porabo energije v stanovanjskih in poslovnih strukturah (Dixon et al., 2021). Nadgradnja obstoječih stavb z energetske učinkovitimi rešitvami je prednostna naloga, saj stavbe predstavljajo skoraj 40 % celotne porabe energije v EU (Evropska komisija, 2020). Pametna omrežja in sistemi za shranjevanje energije, kot so litij-ionske in polprevodniške baterije, imajo ključno vlogo pri zagotavljanju, da lahko obnovljivi viri energije zagotavljajo stalno energijo tudi ob nihanju vremenskih razmer (Baker in Kumar, 2022).

Vodik, proizveden iz obnovljivih virov, lahko razogljči industrije, ki jih je težko elektrificirati, kot so proizvodnja jekla, letalstvo in promet na dolge razdalje (IEA, 2022). EU je sprožila pobude, kot je vodikova strategija, za povečanje proizvodnje, distribucije in uporabe vodika (Evropska komisija, 2020). Naložbe v tehnologijo elektrolize, ki za proizvodnjo vodika iz vode uporablja električno energijo iz obnovljivih virov, so ključnega pomena za komercialno upravičenost zelenega vodika (Friedmann et al., 2021).

- **Trajnostna industrija in krožno gospodarstvo**

Prehod na trajnostno industrijo in krožno gospodarstvo je ključnega pomena za zmanjšanje količine odpadkov, zmanjšanje porabe virov in spodbujanje okoljsko odgovornih proizvodnih

metod (Ellen MacArthur Foundation, 2020). Raziskave in inovacije spodbujajo nove rešitve v proizvodnji, vključno s sprejemanjem okolju prijaznih materialov, strategijami za zmanjševanje odpadkov in digitalizacijo za optimizacijo virov (OECD, 2021). Industrija vse bolj prehaja od linearnega modela proizvodnje - kjer se viri pridobijo, uporabijo in zavržejo - h krožnemu pristopu, kjer se materiali ponovno uporabijo, reciklirajo in uporabijo za podaljšanje življenjskega cikla (Kirchherr et al., 2021). Inovacije, kot so plastika na biološki osnovi, modularne zasnove izdelkov in industrijska simbioza, so pri tej preobrazbi ključnega pomena (Geissdoerfer et al., 2020).

- **Trajnostno kmetijstvo in prehranski sistemi**

Trajnostno kmetijstvo in prehranski sistemi so bistveni za zagotavljanje prehranske varnosti ob čim manjšem vplivu na okolje (FAO, 2021). Raziskave in inovacije v tem sektorju se osredotočajo na regenerativne kmetijske prakse, precizno kmetijstvo in alternativne vire beljakovin (Clark et al., 2021). Natančno kmetijstvo, ki združuje digitalne tehnologije, kot so analitika na podlagi umetne inteligence, brezpilotna letala in senzorji interneta stvari, kmetom omogoča, da optimizirajo uporabo vode in gnojil ter tako izboljšajo učinkovitost in hkrati zmanjšajo degradacijo okolja (Zhang et al., 2020). Poleg tega razvoj rastlinskih in laboratorijsko pridelanih alternativnih beljakovin prispeva k zmanjšanju ogljičnega odtisa proizvodnje hrane (Tuomisto, 2022).

- **Zelena mobilnost in promet**

Zelena mobilnost in promet sta temeljnega pomena za zmanjšanje ogljičnega odtisa EU in doseganje trajnostnih ciljev evropskega zelenega dogovora (Evropska komisija, 2021). Raziskave in inovacije v tem sektorju spodbujajo napredek pri električnih vozilih, prevoznih sredstvih na vodikov pogon in rešitvah pametne mobilnosti (IEA, 2021). Širitev infrastrukture za polnjenje električnih vozil, izboljšave tehnologije baterij in razvoj trajnostnih letalskih goriv povečujejo dostopnost in učinkovitost nizkoogljičnega prometa (Bakker et al., 2021). Poleg tega vključevanje digitalnih tehnologij, kot so umetna inteligenca in sistemi za upravljanje prometa v realnem času, optimizira mobilnost v mestih in zmanjšuje emisije, povezane z zastoji (Smith & Jones, 2022).

EU je vzpostavila številne programe za podporo raziskavam in inovacijam v okviru zelenega dogovora, med njimi:

- Obzorje Evropa (2021–2027): glavni okvirni program EU za raziskave in inovacije (Evropska komisija, 2021).
- Evropski svet za inovacije (EIC) in razpis Green Deal: podpora MSP in zagonskim podjetjem pri razvoju prebojnih zelenih tehnologij (EIC, 2021).
- Raziskovalni programi z misijami: osredotočeni na prilagajanje podnebnim spremembam, zdravje tal in trajnost oceanov (OECD, 2020).

- Program LIFE: namenjen projektom s področja okolja in podnebnih ukrepov (Evropska komisija, 2021).

2. Izzivi in priložnosti za MSP v zelenem prehodu

MSP, ki predstavljajo 99 % podjetij v EU, igrajo ključno vlogo v zeleni preobrazbi, vendar se soočajo z naslednjimi izzivi (Eurostat, 2021):

- Omejeni finančni viri: številna MSP težko vlagajo v trajnostne tehnologije (OECD, 2021).
- Usklajevanje s predpisi: nova okoljska zakonodaja je pogosto zapletena in stroškovno zahtevna.
- Tehnološke ovire: MSP imajo omejen dostop do vrhunskih zelenih tehnologij in strokovnega znanja (EIC, 2021).

Kljub temu pa obstajajo pomembne priložnosti:

- Sodelovanje v programih EU za raziskave in inovacije.
- Povezovanje z raziskovalnimi institucijami in večjimi podjetji.
- Uporaba digitalnih orodij in zelenih poslovnih modelov za povečanje konkurenčnosti.

INDUSTRIJA IN ZELENİ DOGOVOR: INDUSTRIJSKA STRATEGIJA ZA KONKURENČNO, ZELENKO IN DIGITALNO EVROPO

Evropski zeleni dogovor predstavlja ambiciozen načrt Evropske unije za preoblikovanje njenega gospodarstva z namenom doseči podnebno nevtralnost do leta 2050. Ta pobuda vključuje trajnostni razvoj v industrijske strategije, s čimer zagotavlja, da podjetja ostanejo konkurenčna, hkrati pa prehajajo na okolju prijaznejše in bolj digitalizirane načine poslovanja. Pristop EU poudarja zmanjševanje emisij ogljika, uveljavljanje načel krožnega gospodarstva in izboljšanje učinkovitosti rabe virov.

Ker industrija igra ključno vlogo pri uresničevanju ciljev Zelenega dogovora, je Evropska komisija sprejela industrijsko strategijo, ki povezuje gospodarsko rast z okoljsko trajnostjo. Strategija spodbuja podjetja k sprejemanju zelenih tehnologij, vlaganju v inovacije ter prilagajanju novim regulativnim okvirom, ki podpirajo nizkoogljično gospodarstvo. Poleg tega je digitalna preobrazba tesno povezana z zelenim prehodom. EU priznava, da lahko nove digitalne tehnologije, kot so umetna inteligenca (AI), veriga blokov (blockchain) in pametna omrežja, prispevajo k večji trajnosti z optimizacijo porabe energije, izboljšanjem upravljanja virov in spodbujanjem krožnih proizvodnih sistemov.

To poglavje obravnava ključne prednostne naloge in predpise EU, ki usmerjajo zeleni prehod v industrijskem sektorju. Analizira zakonodajne okvire, kot so sveženj »Pripravljeni na 55«, taksonomija EU za trajnostne dejavnosti in akcijski načrt za krožno gospodarstvo, ter poudarja njihov vpliv na podjetja in širše gospodarstvo. Poleg tega poglavje razpravlja o izzivih in priložnostih za industrijo med tem prehodom, vključno z dostopom do financiranja, vlogo inovacij ter potrebo po prekvalifikaciji delovne sile. Z združevanjem trajnosti in digitalizacije želi EU zagotoviti, da evropska industrija ostane globalno konkurenčna ter vodi prehod v ogljično nevtralno in učinkovito gospodarstvo prihodnosti.

1. Pregled politik in pobud

Zavezanost Evropske unije zelenemu prehodu ima globoke zgodovinske korenine, saj se je postopoma razvijala skozi desetletja globalnega podnebne upravljanja in večje okoljske ozaveščenosti. Vloga EU kot globalnega voditelja na področju trajnosti je postala posebej vidna z udeležbo v ključnih mednarodnih sporazumih, začenši s **Kjotskim protokolom** (1997), v katerem se je Evropa zavezala k pomembnemu zmanjšanju emisij toplogrednih plinov. Na tej podlagi je EU odigrala osrednjo vlogo tudi pri pogajanjih in izvajanju **Pariškega sporazuma** (2015), kjer je podprla ambiciozne podnebne cilje in utrdila svojo zavezanost globalnemu podnebnemu ukrepanju.

Prelomni trenutek je nastopil decembra 2019 z razkritjem **Evropskega zelenega dogovora** s strani Evropske komisije, ki je pomenil neprimerljiv strateški premik. Zeleni dogovor je trajnost povzdignil iz sektorskega vprašanja v osrednjo strategijo za gospodarsko rast EU. Njegov cilj ni zgolj reševanje podnebnih sprememb, temveč tudi temeljita preobrazba evropskega gospodarstva, družbe in industrije v smeri trajnosti, učinkovite rabe virov in podnebne nevtralnosti do leta 2050.

Kot odgovor na pandemijo COVID-19 in posledično gospodarsko krizo je EU okrepila prizadevanja za zeleni prehod, tako da je trajnostni razvoj in digitalno preobrazbo vključila v svoje načrte za okrevanje. To je pripeljalo do vzpostavitve **Mehanizma za okrevanje in odpornost** (RRF) leta 2021, ki zagotavlja več kot 700 milijard evrov za podporo zelenim naložbam, inovacijam, digitalizaciji in gospodarskemu okrevanju v državah članicah.

Julija 2021 je EU dodatno utrdila svojo okoljsko zavezanost z uvedbo ambicioznega svežnja **Pripravljeni na 55** (Fit for 55), celovitega zakonodajnega okvira, zasnovanega za pospešitev zmanjševanja emisij za najmanj 55 % do leta 2030 v primerjavi z letom 1990. Sveženj vključuje ukrepe, kot so razširjeni sistemi trgovanja z emisijami (ETS), direktive o obnovljivih virih energije, politike energetske učinkovitosti in pionirske pobude, kot je mehanizem za ogljično prilagoditev na mejah (CBAM), ki preprečuje ogljične uhajanja in krepi globalno konkurenčnost Evrope.

Vzporedno s temi pobudami je EU leta 2020 uvedla **taksonomijo za trajnostne dejavnosti**, ki je postala ključno orodje za preusmerjanje zasebnih in javnih naložb v okoljsko trajnostne gospodarske dejavnosti. Taksonomija zagotavlja preglednost in standardizirana merila za ocenjevanje trajnostne uspešnosti v različnih panogah.

Skupaj ti ukrepi predstavljajo najbolj ambiciozen in celovit politični odziv Evrope doslej ter postavljajo EU kot vodilno silo na področju trajnosti, inovacij in zelene gospodarske preobrazbe.

2. Vpliv na mala in srednja podjetja (MSP)

Industrijska strategija EU in politike zelenega prehoda močno vplivajo na evropska mala in srednja podjetja (MSP), saj prinašajo tako priložnosti kot izzive.

Specifične koristi za MSP:

- **Dostop do trajnostnega financiranja:** Pobude EU, kot sta Mehanizem za okrevanje in odpornost (RRF) ter InvestEU, MSP omogočajo večji dostop do finančnih sredstev za uvajanje zelenih tehnologij, spodbujanje inovacij in izboljšanje energetske učinkovitosti.
- **Inovacije in konkurenčnost:** Politike, kot je Evropski zeleni dogovor, spodbujajo MSP k razvoju čistih tehnologij, trajnostnih izdelkov in rešitev krožnega gospodarstva, kar krepi njihovo konkurenčnost na rastočih trgih.
- **Tržne priložnosti:** Zaradi vse večje ozaveščenosti potrošnikov in zakonodajnih zahtev na področju trajnosti imajo MSP, ki proaktivno uvajajo trajnostne prakse, večje možnosti za vstop in rast na trgih z zelenimi izdelki in storitvami.
- **Tehnična in finančna podpora:** Programi, kot sta Enterprise Europe Network (EEN) in Obzorje Evropa, MSP ponujajo podporo pri inovacijah, tehnično svetovanje, priložnosti za povezovanje in nepovratna sredstva za trajnostne projekte.

ENERGIJA IN ZELENİ DOGOVOR

Evropska unija si z Zelenim dogovorom prizadeva pospešiti prehod na čisto energijo, tako da "dekarbonizira energetski sistem EU" (Komisija). Emisije toplogrednih plinov so ključna težava v uniji, saj 75 % teh emisij izhaja iz proizvodnje in uporabe energije. Zato je pod Zelenim dogovorom očitna inovativna izbira rešitev za energijo, osredotočena na tri ključne principe: varen in dostopen energetski sistem EU, integriran in digitaliziran energetski trg ter energetska učinkovitost z uporabo obnovljivih virov.

Evropska komisija je postavila vrsto pomembnih ciljev, da bi jih dosegla. Ti vključujejo ustvarjanje integriranih omrežij in povezanih energetskega sistemov za omogočanje uporabe obnovljivih virov energije, spodbujanje vrhunske tehnologije in sodobne infrastrukture ter izboljšanje energetske učinkovitosti z ekološkimi oblikovalskimi projekti. Komisija si tudi prizadeva za opolnomočenje potrošnikov, zlasti s spopadanjem z energetske revščino, dekarbonizacijo plinskega sektorja in spodbujanjem čezsektorske energetske integracije. EU je zavezana k napredovanju svojih energetskega standardov in tehnologij po svetu, s poudarkom na razvoju proizvodnje vetrne energije na morju.

Evropska komisija je predstavila zakonodajne priporočila kot del širšega načrta za zagotovitev, da so politike EU na področju energije, prometa, davkov in podnebja v skladu z vsebino skupnega cilja zmanjšanja neto emisij toplogrednih plinov za najmanj 55 % do leta 2030.

Nacionalni energetski in podnebni načrti (NEPN) so ključni del tega prizadevanja. Po teh načrtih morajo države članice EU razviti desetletne načrte, v katerih bodo opisale svoje načrte za izpolnjevanje energetskega in podnebnega cilja med letoma 2021 in 2030. Pet glavnih področij, na katera se NEPN osredotočajo, so: energetska učinkovitost, uporaba obnovljivih virov energije, zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, povezovanje energetskega sistemov ter raziskave in inovacije.

1. Pregled politik in pobud

- **Integracija energetskega sistemov**

Strategija EU za integracijo energetskega sistemov, ki je ključni del Zelenega dogovora, si prizadeva povezati različne energetske nosilce, kot so toplota, plin in elektrika, z ustrezno infrastrukturo in porabniškimi sektorji, da bi vzpostavila enoten in učinkovit energetski sistem. Ta integriran pristop povečuje celotno učinkovitost sistema in omogoča optimalno uporabo obnovljivih virov energije. Pristop močno poudarja elektrifikacijo sektorjev, ki so tradicionalno temeljili na fosilnih gorivih, kot sta ogrevanje in promet, na primer z uporabo električnih vozil in toplotnih črpalk. Politika spodbuja tudi uporabo vodika in drugih obnovljivih goriv na področjih, kjer je neposredna elektrifikacija težavna. Za večjo prilagodljivost in zanesljivost sistema spodbuja tudi vključevanje digitalnih tehnologij in rešitev za shranjevanje energije.

- **Razvoj vodika**

Vodik ima ključno vlogo v prizadevanjih EU za dekarbonizacijo, zlasti v sektorjih in prometnih načinih, ki jih je težko elektrificirati. Leta 2022 je vodik predstavljal manj kot 2 % evropske porabe energije, pri čemer je večinoma nastajal iz zemeljskega plina, kar je povzročalo visoke emisije CO₂. Načrt REPowerEU, ki podpira vodikovo politiko EU, določa ambiciozne cilje: do leta 2030 ustvariti 10 milijonov ton obnovljivega vodika in dodatno uvoziti še 10 milijonov ton. Do leta 2050 naj bi obnovljivi vodik zadovoljil približno 10 % energetskega potreb EU. Posodobljena Direktiva o

obnovljivih virih energije vključuje pravno zavezujoče cilje za uporabo obnovljivega vodika v industriji in prometu.

- **Obnovljivi viri energije na morju**

Evropska unija prepozna ogromen potencial svojih petih morskih bazenov za pridobivanje obnovljive energije iz plimovanja, vetra in valov. Strategija EU o obnovljivih virih energije na morju, objavljena leta 2020, si prizadeva do leta 2030 doseči najmanj 60 GW zmogljivosti za vetrno energijo na morju in 1 GW za energijo iz oceanov, do leta 2050 pa se ti cilji povečajo na 300 GW oziroma 40 GW.

- **Pobuda za val prenove**

Zgradbe predstavljajo velik delež porabe energije in emisij toplogrednih plinov v EU. Pobuda za val prenove (Renovation Wave) si prizadeva do leta 2030 povečati energetske učinkovitost 35 milijonov stavb, tako da podvoji letno stopnjo energetskih prenov. Cilj pobude je zmanjšati emisije, porabo energije in ustvariti zelena delovna mesta v gradbenem sektorju.

- **Zmanjšanje emisij metana**

Metan je močan toplogredni plin, ki ima bistveno večji vpliv na segrevanje ozračja kot CO₂. Strategija EU za metan iz leta 2020 si prizadeva zmanjšati emisije metana v sektorjih odpadkov, energije in kmetijstva. Emisije v energetskem sektorju večinoma izvirajo iz postopkov, kot so sežiganje, prezračevanje in uhajanje med pridobivanjem in prevozom fosilnih goriv.

- **Vseevropska energetska omrežja (TEN-E)**

Regulativni okvir TEN-E omogoča razvoj čezmejne energetske infrastrukture za vključevanje obnovljivih virov energije in zagotavljanje varne energetske oskrbe po vsej EU. Posodobljena uredba TEN-E, ki je začela veljati junija 2022, usklajuje načrtovanje infrastrukture z cilji Evropskega zelenega dogovora. Spodbuja projekte, ki podpirajo razogljičenje, kot so pametna omrežja in vodikova infrastruktura, vendar ne podpira novih projektov na področju zemeljskega plina.

2. Vpliv na MSP

Evropski zeleni dogovor ima pomemben splošen vpliv na mala in srednja podjetja (MSP) ter prinaša tako priložnosti kot tudi izzive. Po eni strani prehod na čist energetski sistem odpira nove poslovne možnosti, zlasti na področjih energetske učinkovitosti, obnovljivih virov energije in naprednih tehnologij. MSP imajo koristi od novih virov financiranja, nižjih dolgoročnih stroškov energije ter rastočega trga za trajnostne izdelke in storitve. Prehod na integrirane energetske sisteme, vetrno energijo na morju in vodik spodbuja inovacije in konkurenčnost ter odpira nove zelene trge za MSP.

Po drugi strani pa ta preobrazba prinaša tudi številne izzive. Za uskladitev z novimi predpisi, zahtevami glede energetske učinkovitosti in zmanjševanja emisij so lahko potrebne znatne finančne naložbe v infrastrukturo in tehnologijo. Mnoge MSP se morajo dodatno usposabljati, soočajo se z višjimi začetnimi stroški ter težavami pri pridobivanju zelenega financiranja.

PROMET IN ZELENI DOGOVOR

Promet ostaja edini večji gospodarski sektor v Evropski uniji, v katerem so se emisije ogljikovega dioksida (CO₂) od leta 1990 povečale. V zadnjih letih pa po vsej Evropi poteka obsežna preobrazba. Mesta uvajajo enostavnejše, varnejše, bolj zdrave in cenovno dostopnejše alternative za zamenjavo vozil na fosilna goriva – od deljenih električnih avtomobilov in e-koles do zelenih avtobusov, vlakov in obsežne nove infrastrukture za kolesarjenje.

Kljub temu, da narašča potreba po zmanjšanju ogljičnega odtisa, se je energetska učinkovitost novih osebnih avtomobilov, dostavnih vozil, tovornjakov, letal in ladij izboljšala – a ne dovolj hitro, da bi sledila skupnemu porastu emisij iz prometa. Ker naraščajoča prometna dejavnost poganja emisije toplogrednih plinov (TGP), povpraševanje po vseh oblikah prevoza pa se bo verjetno še naprej povečevalo, mora Evropa temeljito preoblikovati svoj sistem mobilnosti, če želi doseči cilj podnebne nevtralnosti do leta 2050.

Za doseg tega cilja bo treba spodbujati čistejše in bolj aktivne oblike prevoza, uvajati čistejša goriva in – kjer je to mogoče – zmanjšati potrebo po mobilnosti nasploh.

1. Pregled politik in pobud

Promet je odgovoren za četrtno emisij toplogrednih plinov v EU, pri čemer te emisije še vedno naraščajo. Za doseg podnebne nevtralnosti do leta 2050 bodo morali k zmanjševanju emisij pomembno prispevati vsi načini prevoza v EU – cestni, železniški, letalski in vodni.

Evropski zeleni dogovor (2019) je v tem okviru določil nekaj ključnih prednostnih nalog za bolj trajnosten prometni sektor in bolj usmerjene ukrepe EU: multimodalni promet, pametna in povezana mobilnost, pošteno določanje cen prevoza, trajnostna alternativna goriva in zmanjševanje onesnaženosti v mestih.

- **Multimodalni promet:** Prenos večjega dela tovora s cest na železnice in celinske plovne poti bo povečal učinkovitost in zmanjšal emisije. EU si prizadeva povečati zmogljivosti železnic in plovnih poti ter izboljšati zakonodajo, ki spodbuja kombinirani promet.

- **Pametna in povezana mobilnost:** Po Zelenem dogovoru bo EU vlagala v digitalne in avtomatizirane sisteme upravljanja prometa za zmanjšanje prometnih zastojev in onesnaženosti, zlasti v mestih, tudi prek programov financiranja, kot je Instrument za povezovanje Evrope.
- **Pošteno določanje cen prevoza:** EU načrtuje uskladitev stroškov prevoza z okoljskimi in zdravstvenimi učinki, tako da odpravi subvencije za fosilna goriva in revidira davčne oprostitve za goriva v letalskem in pomorskem prometu. V tem okviru bo sledila revizija Direktive o obdavčitvi energije.
- **Trajnostna alternativna goriva:** Do leta 2025 želi EU vzpostaviti milijon javnih polnilnih mest za podporo vozilom z ničelnimi in nizkimi emisijami ter povečati uporabo trajnostnih goriv v vseh oblikah prevoza.
- **Zmanjševanje onesnaženja v mestih:** Strožji emisijski standardi za vozila, izboljšana regulativa za ladje in letala ter prizadevanja za zmanjšanje onesnaženja zaradi mestnega prometa so ključni za izboljšanje kakovosti zraka in bolj zelen transport.

V mandatu 2019–2024 si je Evropska komisija zastavila drzen cilj – zmanjšati emisije iz prometa za 90 % do leta 2050. Ta načrt je poudarjal spodbujanje čiste mobilnosti za zmanjšanje okoljskega vpliva prometnega sektorja. Hkrati se je Komisija osredotočila na pomembna vlaganja v digitalizacijo in inovacije za izboljšanje učinkovitosti in povezanosti prometnega sistema. Ti cilji so bili zajeti tudi v strategiji „Pametna in trajnostna mobilnost“ (strategija EU za promet do leta 2030), ki je uvedla 82 političnih ukrepov za vzpostavitev trajnostnega, pametnega in odpornega prometnega omrežja.

S sprejetjem zakonodajnega svežnja „Pripravljeni na 55“ (Fit for 55) so bili določeni novi cilji za zmanjšanje emisij iz prometa ter uvedeni ukrepi za spodbujanje uporabe nizkoogljičnih in obnovljivih goriv.

Za razogljičenje prometa se je Komisija posebej osredotočila tudi na elektrifikacijo vozil in povečanje rešitev z ničelnimi emisijami v evropskem železniškem prometu. Poseben poudarek je bil namenjen tudi uvedbi obnovljivih in nizkoogljičnih goriv v letalskem in pomorskem prometu. V ta namen je sprejela več ključnih politik, kot so Uredba o infrastrukturi za alternativna goriva, razširitev sistema EU za trgovanje z emisijami (EU ETS) na cestni, letalski in vodni promet, nov sklop ciljev za emisije CO₂ težkih vozil, zakonodaja za spodbujanje obnovljivih goriv v ladjarstvu in letalstvu ter vseevropsko prometno omrežje (TEN-T), ki naj bi povežalo vse regije EU.

Komisija je posebno pozornost namenila tudi zelenemu prehodu v tovarnem prometu, zlasti s spodbujanjem preusmeritve prometa s cest na železnice in notranje plovne poti ter z uvedbo spodbud za večmodalne tovarne prevoze.

Na mednarodnem prizorišču je EU prevzela vodilno vlogo pri globalnih prizadevanjih za zmanjšanje emisij iz prometa. Širitev sistema EU ETS na letalski in pomorski promet je navdihnila tudi druge države k okrepitvi svojih zelenih prometnih politik in prispevala k višjim ambicijam v ključnih svetovnih forumih, kot so podnebna konferenca Združenih narodov (COP), Mednarodna pomorska organizacija (IMO) in Mednarodna organizacija za civilno letalstvo (ICAO).

Glavni cilji in ključna področja politike in pobud EU na področju prometa so bistveno zmanjšanje emisij, večja trajnost in spodbujanje čistejše, učinkovitejše mobilnosti. Ključni cilji so:

- **Zmanjševanje emisij:** EU si prizadeva za 90-odstotno zmanjšanje emisij iz prometa do leta 2050, vključno z vmesnimi cilji, kot sta 55-odstotno zmanjšanje emisij osebnih vozil in 50-odstotno zmanjšanje emisij lahkih dostavnih vozil do leta 2030.
- **Čista mobilnost:** Politike in pobude EU spodbujajo uporabo čistih, nizkoogljičnih in obnovljivih goriv v vseh prometnih sektorjih, vključno z letalskim in pomorskim prometom.
- **Elektrifikacija in infrastruktura:** EU daje prednost elektrifikaciji vozil ter širitvi in nadgradnji potrebne infrastrukture, kot so polnilne postaje in energetska omrežja.
- **Mednarodno voditeljstvo:** EU ima vodilno vlogo na svetovni ravni pri spodbujanju zelenih prometnih politik, saj s svojimi ukrepi vpliva na druge države in mednarodne organizacije, da sprejemajo podobne rešitve.

Ti ukrepi so del širše strategije EU, vključno z Evropskim zelenim dogovorom in zakonodajnim svežnjem »Pripravljeni na 55«, katerih cilj je do leta 2030 in pozneje vzpostaviti trajnosten, pameten in odporen prometni sistem.

2.Vpliv na MSP

Zeleni dogovor Evropske unije in z njim povezane politike močno vplivajo na mala in srednje velika podjetja (MSP) po vsej Evropi, zlasti v prometnem sektorju. Ti ukrepi si prizadevajo za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, spodbujajo trajnostne prakse in prehod na čistejše tehnologije. Čeprav so ti cilji ključni za okoljsko trajnost, predstavljajo tako izzive kot tudi priložnosti za MSP in podjetja nasploh.

Nekatere ključne politike, ki vplivajo na MSP po vsej Evropi:

- **Razširitev sistema EU za trgovanje z emisijami (ETS) na cestni promet:** EU načrtuje širitev ETS s tem, da vključi emisije iz cestnega prometa. Cilj tega ukrepa je podražiti emisije

ogljika in tako spodbuditi podjetja, da preidejo na obnovljiva goriva ter zmanjšajo svoj ogljični odtis. Vendar pa to pomeni tudi dodatne stroške za MSP v prometnem sektorju, saj bodo morali kupovati emisijske pravice. Del prihodkov iz tega sistema je namenjen Skladu za podnebno socialno pravičnost, ki naj bi pomagal ranljivim gospodinjstvom in mikropodjetjem pri prilagajanju tem spremembam (Evropska komisija za podnebje).

- **Spodbujanje trajnostnih alternativnih goriv:** EU aktivno spodbuja uporabo obnovljivih goriv, kot je hidroobdelano rastlinsko olje (HVO), da bi zmanjšala emisije v težkem prometu. HVO predstavlja praktično rešitev za zmanjšanje emisij, ne da bi bilo treba takoj zamenjati celoten vozni park, kar MSP omogoča postopni prehod na čistejša goriva na finančno sprejemljiv način (Evropska komisija).
- **Spodbujanje električnih vozil (EV) v podjetniških vozniških parkih:** Za pospešitev prehoda na električna vozila Evropska komisija predlaga ukinitve davčnih olajšav za bencinske in dizelske službene avtomobile. Cilj tega ukrepa je povečati povpraševanje po električnih vozilih v podjetniških vozniških parkih, ki predstavljajo približno 60 % vseh novih registracij avtomobilov v EU. Ta sprememba pomeni priložnost za MSP, da posodobijo svoje vozne parke, a hkrati zahteva tudi naložbe v nova vozila in polnilno infrastrukturo (Reuters, 2025).

Posledice za MSP:

- MSP se bodo morda soočila z dodatnimi stroški zaradi mehanizmov ogljičnega cenjenja v okviru razširjenega sistema ETS. Vendar pa naj bi Sklad za podnebno socialno pravičnost pomagal omiliti te vplive z zagotavljanjem finančne podpore manjšim podjetjem.
- Uvedba trajnostnih goriv in prehod na električna vozila bosta zahtevala spremembe v poslovanju, vključno z naložbami v nove tehnologije in izobraževanjem. Čeprav to pomeni začetne stroške, lahko dolgoročno prinese prihranke in okoljske koristi.
- Sprejemanje zelenih tehnologij lahko poveča ugled MSP in jih naredi privlačnejše za okoljsko ozaveščene potrošnike. Prav tako lahko odpre nove poslovne priložnosti na trgu, ki vse bolj ceni trajnostne rešitve.

Čeprav Zeleni dogovor EU in z njim povezane politike prinašajo izzive za MSP v prometnem sektorju, ponujajo tudi priložnosti za inovacije in vodilno vlogo na področju trajnosti. MSP, ki se bodo proaktivno prilagodila tem spremembam, se bodo lahko uspešno uveljavila na hitro razvijajočem se trgu.

Evropska morja, oceani in okolje so vir naravnega in gospodarskega bogastva za Evropo in njene državljane. Da bi zagotovili, da nas bodo podpirali tudi v prihodnosti, jih moramo ohraniti in zaščititi. Evropski zeleni dogovor si prizadeva za zaščito biotske raznovrstnosti in ekosistemov, zmanjšanje onesnaževanja zraka, vode in tal, prehod v krožno gospodarstvo ter zagotavljanje trajnosti modrega gospodarstva in ribiškega sektorja. Z ukrepi na teh ključnih področjih bo EU izboljšala zdravje in kakovost življenja svojih državljanov ter prispevala k zmanjšanju emisij toplogrednih plinov. Zeleni prehod bo spodbudil inovacije in trajnostne prakse ter odprl nove priložnosti za podjetja, hkrati pa prispeval k dolgoročni gospodarski rasti in ustvarjanju delovnih mest v zelenem in modrem sektorju.

1. Pregled politik in pobud

Evropski zeleni dogovor (EGD), sprejet leta 2019, je temeljni okvir EU za doseg podnebne nevtralnosti do leta 2050. Predstavlja ključno prelomnico v okoljskem pristopu Evrope, saj prvič podrobno določa načrt za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, zaščito biotske raznovrstnosti, spodbujanje krožnega gospodarstva in varstvo oceanov. Pobude, povezane z EGD, so bile uvedene kot odziv na vse bolj pereče okoljske in podnebne izzive, kot so globalno segrevanje, onesnaževanje oceanov in izguba biotske raznovrstnosti, ki imajo dolgoročne in globalne posledice.

V okviru EGD je bilo sprejetih več pobud za zaščito okolja in oceanov, med njimi zakonodaja za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, prehod na obnovljive vire energije in spodbujanje krožnega gospodarstva. V zadnjih letih so bili uvedeni nujni ukrepi za zaščito biotske raznovrstnosti in morskih ekosistemov, vključno z razvojem strategij za zmanjšanje onesnaževal ter za trajnostno ribištvo. Sprejeta so bila tudi nova pravila za boljše upravljanje morskega okolja, ki vključujejo zaščito odprtega morja in ohranjanje morskih ekosistemov.

Zeleni dogovor in druge strategije EU so zasnovane tako, da podpirajo globalno sodelovanje in zagotavljajo prispevek EU k doseganju svetovnih okoljskih ciljev. Ukrepi EU so pogosto usklajeni z globalnimi pobudami, saj EU priznava pomen mednarodnega usklajevanja pri zaščiti oceanov in okolja. Na primer, EU si že dolgo prizadeva za visoke cilje pri zmanjšanju emisij CO₂ in prehodu na čisto energijo, z namenom doseči podnebno nevtralnost do leta 2050, kar je v skladu s Pariškim sporazumom. Poleg tega EU dejavno spodbuja uresničevanje ciljev Združenih narodov za trajnostni razvoj (SDG), zlasti tistih, ki se nanašajo na življenje v vodi (SDG 14), biotsko raznovrstnost (SDG 15) in odgovorno porabo (SDG 12). Strategija EU za biotsko raznovrstnost je usklajena s cilji Konvencije o biološki raznovrstnosti (CBD) za zaščito in obnovo ekosistemov, tudi morskih.

Kronološki pregled pobud z njihovimi glavnimi cilji in poudarki na področju varovanja okolja in oceanov:

- 2020: **Evropska strategija za biotsko raznovrstnost do leta 2030** – cilj je zaščititi in obnoviti biotsko raznovrstnost po vsej Evropi, s poudarkom na zaščiti 30 % morskih in kopenskih območij do leta 2030, v skladu z globalnimi cilji CBD.
- 2020: **Akcijski načrt za krožno gospodarstvo** – spodbuja trajnostno zasnovano izdelkov, recikliranje in zmanjšanje odpadkov, z namenom, da EU postane vodilna na področju učinkovitosti virov in zmanjšanja odpadkov.
- 2020: **Politika o ravnanju z odpadki in recikliranju** – okrepitev politike kot del prehoda na krožno gospodarstvo, s poudarkom na boljšem ravnanju z odpadki, inovacijah v recikliranju in zmanjšanju odlaganja odpadkov.
- 2020: **Strategija za trajnost na področju kemikalij** – cilj je ustvariti okolje brez toksičnih snovi, zmanjšati škodljive kemikalije v izdelkih ter spodbujati varne in zelene alternative.
- 2020: **Strategija "od vil do vilic"** – razvoj trajnostnega prehranskega sistema, zmanjšanje okoljskih vplivov proizvodnje hrane, spodbujanje ekološkega kmetijstva in trajnostne prehranske verige.
- 2020: **Uredba o trajnostnih baterijah** – zagotavlja trajnost baterij z izboljšanjem recikliranja, pridobivanja in zmanjševanjem okoljskega vpliva baterij, predvsem v električnih vozilih.
- 2021: **Akcijski načrt za ekološko pridelavo** – namen je povečati ekološko kmetijstvo v EU na 25 % kmetijskih površin do leta 2030.
- 2021: **8. okoljski akcijski program (EAP)** – usmerja okoljsko politiko EU do leta 2030, z osredotočenostjo na podnebne spremembe, izgubo biotske raznovrstnosti, onesnaževanje in prehod v krožno gospodarstvo.
- 2021: **Strategija za trajnostno modro gospodarstvo** – usklajevanje pomorskih dejavnosti z zelenim dogovorom EU, zmanjševanje emisij, trajnostni ribolov in zaščita oceanov.
- 2021: **Akcijski načrt za ničelno onesnaževanje** – cilj je do leta 2030 zmanjšati onesnaževanje zraka, vode in tal, s čimer se prispeva k ciljem EU glede podnebja in zdravja.
- 2021: **Skupna ribiška politika (CFP)** – trajnostno upravljanje ribištva, obnova staležev rib, zmanjšanje prelova in zaščita morske biotske raznovrstnosti.
- 2021: **Politika za akvakulturo** – nove strateške smernice za povečanje trajnosti in konkurenčnosti v akvakulturi, podpora zelenemu prehodu in inovacijam.
- 2022: **Sporazum o biotski raznovrstnosti odprtega morja (BBNJ)** – cilj je oblikovanje morskih zaščitnih območij na odprtem morju, kar podpira cilje EU glede zaščite oceanov.
- 2023: **Posodobljena pomorska varnostna strategija** – zaščita interesov EU na morju, naravnih virov in mednarodnega prava, obravnava novih groženj, kot so kibernetika in

hibridna tveganja, ter poudarja pomen usposabljanja, zlasti na področju kibernetских veščin.

2. Vpliv na MSP

Okoljske politike in pobude EU, osredotočene na varstvo okolja in oceanov, pomembno vplivajo na mala in srednja podjetja (MSP) v Evropi, saj jih usmerjajo k bolj zelenemu poslovanju in večji učinkovitosti pri rabi virov. Akcijski načrt za krožno gospodarstvo na primer spodbuja MSP k sprejetju trajnostne zasnove izdelkov, izboljšanju procesov recikliranja in zmanjševanju odpadkov, kar jih naredi konkurenčnejše na trgu, ki temelji na učinkoviti rabi virov. Strategija za trajnost na področju kemikalij in Uredba o trajnostnih baterijah spodbujata uporabo varnejših alternativ in okolju prijaznih izdelkov, kar lahko zahteva inovacije v proizvodnih procesih MSP.

Tudi pobudi »od vil do vilic« in Akcijski načrt za ekološko pridelavo usmerjata MSP v prehranski industriji k trajnostnim praksam, kot so zmanjševanje okoljskih vplivov in povečanje ekološkega kmetovanja, kar spodbuja rast okolju prijaznih sektorjev. Pobudi, kot sta Strategija za trajnostno modro gospodarstvo in Politika za akvakulturo, MSP-jem v pomorskih in akvakulturnih dejavnostih ponujata nove priložnosti z uvajanjem trajnostnega ribolova, inovacij v morskih industrijah in okolju prijaznih tehnik akvakulture.

Poleg tega politike, kot sta Akcijski načrt za ničelno onesnaževanje in Posodobljena pomorska varnostna strategija, spodbujajo MSP k zmanjševanju onesnaževanja in krepitvi kibernetске varnosti, da bodo skladna z evropskimi predpisi. Vse te pobude silijo MSP k inovacijam, uvajanju čistejših tehnologij in sprejemanju trajnostnih poslovnih modelov, s čimer se usklajujejo s cilji EU na področju varstva okolja in hkrati odpirajo dolgoročne priložnosti za rast v zelenih sektorjih.

REFERENCE

- Climate action and the Green Deal (2025): https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/climate-action-and-green-deal_en
- European Climate Law: [European Climate Law](#)
- Fit for 55: reform of the EU emissions trading system: <https://www.consilium.europa.eu/en/infographics/fit-for-55-eu-emissions-trading-system/#0>
- Citizens, Equality, Rights and Values programme: https://citizens-equality-rights-values.campaign.europa.eu/index_en?gad_source=1
- Baker, M., & Kumar, R. (2022). *Advancements in smart grid energy storage systems: Future perspectives and challenges*. Energy Reports, 8, 1123-1140.

- Bakker, S., Konings, R., & Tavasszy, L. (2021). *The role of innovation in accelerating sustainable transport transitions*. Transportation Research Part D: Transport and Environment, 98, 102992.
- Clark, M., Springmann, M., Hill, J., & Tilman, D. (2021). *Multiple health and environmental impacts of foods*. Proceedings of the National Academy of Sciences, 118(1), e2015025118.
- Dixon, T., Eames, M., Hunt, M., & Lannon, S. (2021). *Urban Retrofitting for Sustainability: Mapping the Transition to 2050*. Routledge.
- Ellen MacArthur Foundation. (2020). *Completing the picture: How the circular economy tackles climate change*. <https://ellenmacarthurfoundation.org>.
- European Commission. (2019). *The European Green Deal*. <https://ec.europa.eu>.
- European Commission. (2020). *A hydrogen strategy for a climate-neutral Europe*. <https://ec.europa.eu>.
- European Commission. (2021). *Horizon Europe: The EU research and innovation programme (2021-2027)*. <https://ec.europa.eu>.

POGLAVJE 3: DOBRE PRAKSE – PROJEKTI IN INICIATIVE

To poglavje predstavlja zbirko **navdihujočih študij primerov, ki prikazujejo dobre prakse** v zelenem prehodu iz štirih evropskih držav: Severne Makedonije, Španije, Slovenije in Grčije. Izbrana podjetja prihajajo iz različnih ključnih sektorjev – vključno s tiskarstvom, ravnanjem z odpadki, ribištvom, proizvodnjo, energetiko in prehrabno industrijo – ter dokazujejo, kako **različne panoge uvajajo trajnostne inovacije**.

Podjetja so bila izbrana na podlagi jasnih meril, vključno z njihovim inovativnim pristopom, aktivnim vključevanjem zaposlenih in lokalnih skupnosti ter merljivimi učinki pri doseganju okoljskih ciljev. Ta organizacije služijo kot vzorniki, saj prikazujejo, kako je mogoče zelene strategije uspešno vključiti v poslovne modele in tako okrepiti okoljsko odgovornost ter gospodarsko odpornost.

Vsaka študija primera ponuja vpogled v začetne izzive, uporabljena orodja in metodologije ter dosežene rezultate. Z deljenjem teh resničnih primerov je cilj navdihniti druga mala in srednje velika podjetja (MSP) ter institucije za poklicno izobraževanje in usposabljanje (PIU, angl. VET), da sledijo tem zgledom – z uvajanjem zelenih praks za povečanje odpornosti svojih dejavnosti ter prispevek k bolj trajnostni Evropi.

DOBRE PRAKSE – PROJEKTI IN INICIATIVE (SEVERNA MAKEDONIJA)

Izbrana podjetja iz Severne Makedonije so bila izbrana zaradi svojega inovativnega pristopa k zelenemu prehodu, pri čemer izstopa njihov poudarek na aktivnem vključevanju zaposlenih in ciljnih skupin v trajnostne prakse. Podjetja prihajajo iz pomembnih sektorjev za zeleni prehod, kot sta založništvo in sektor ravnanja z odpadki.

1. Študija primera 1

- **Ime podjetja:** PROPOINT
- **Sektor:** Tisk / Založništvo
- **Lokacija:** Severna Makedonija, Skopje regija
- **Začetni izzivi:** Propoint je srednje veliko podjetje s 65 zaposlenimi, ki deluje na makedonskem trgu od leta 1996 kot »Trgovsko podjetje za zaposlovanje invalidov v založniški dejavnosti«. Podjetje je začelo z zgolj dvema zaposlenima in skozi leta zraslo na več kot 500 strank ter si pridobilo ugled enega vodilnih tiskarskih studiev v državi. Poleg uspeha v tiskarski industriji se Propoint odlikuje kot resen in predan vlagatelj v nove in

zelene tehnologije, ki zmanjšujejo vpliv podjetja na okolje in izboljšujejo njegovo energetske učinkovitost. Ta zaveza temelji na dveh ključnih dejavnikih: (1) visokih obratovalnih stroških, povezanih s tradicionalnimi tiskarskimi procesi, in (2) vse večji ozaveščenosti o negativnih vplivih teh dejavnosti na lokalno okolje.

- **Uporabljena orodja / metodologije:** Z namenom znižanja stroškov energije je podjetje leta 2018 investiralo v sončno elektrarno (fotovoltaiko) s kapaciteto za proizvodnjo 425 kWh energije, namenjene lastnim obratovalnim potrebam. V enem samem letu je podjetje doseglo proizvodnjo 500 MWh energije, s čimer je zmanjšalo odvisnost od energije iz fosilnih goriv, znižalo obratovalne stroške in celo proizvedlo presežke zelene elektrike. Ta naložba je sama po sebi prispevala k zmanjšanju 470 ton emisij ogljikovega dioksida (CO₂).

Po uspešni naložbi v sončno energijo se je Propoint lotil še enega izziva – zastarele flote vozil na bencinski pogon, ki so jih uporabljali za distribucijo izdelkov. Že leto pozneje je podjetje zamenjalo vozni park z novimi električnimi vozili, ki zdaj pokrivajo območje Skopja.

Propoint je izvedel tudi druge zelene naložbe, med drugim uporabo okolju prijaznih tiskarskih barv, sodobnih, energetske učinkovitih fotokopirnih in tiskalnih naprav ter še veliko več.

- **Doseženi rezultati:** Zavezanost podjetja Propoint zelenemu prehodu je del njegove vizije postati 100 % zeleno podjetje. S strateškimi naložbami mu je uspelo ne le prihraniti denar, ampak tudi pomembno prispevati k zmanjšanju onesnaževanja in omilitvi posledic podnebnih sprememb. Ti ukrepi so hkrati izboljšali javno podobo podjetja, ki je danes prepoznano kot zelena blagovna znamka v regiji.

Reference

The Fund for Innovation and Technological Development (n.d.). *Propoint, a green company that incorporated solar panels by cutting CO2 emissions by 470 tonnes in a year*. Pridobljeno 6. marca 2025 preko:

<https://fitr.mk/%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%B8%D0%BD%D1%82-%D0%B7%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B0-%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D1%98%D0%B0-%D0%BA%D0%BE%D1%98%D0%B0-%D1%81%D0%BE-%D0%B2%D0%B3%D1%80/>

Propoint.com Pridobljeno 6. marca 2025 preko: <https://propoint.com.mk/en/>

2. Študija primera 2

- **Ime podjetja:** PAKOMAK

- **Sektor:** Upravljanje z odpadki
- **Lokacija:** Severna Makedonija
- **Začetni izzivi:** Pakomak je majhno neprofitno podjetje, posvečeno spodbujanju okolju prijaznega ravnanja z odpadki. Ustanovljeno je bilo leta 2010 s strani 11 vodilnih podjetij v Severni Makedoniji – vključno z malimi in srednje velikimi podjetji – z namenom reševanja naraščajočih izzivov, s katerimi so se soočala makedonska podjetja pri odstranjevanju embalažnih odpadkov. V Severni Makedoniji nastane letno približno 110.000 ton embalažnih odpadkov, od tega približno 31.900 ton plastike (29 %), 46.200 ton papirja (42 %), 17.600 ton stekla (16 %), 4.400 ton aluminija in druge fero-kovine (4 %) ter 9.900 ton sestavljenih materialov in lesa (9 %). Približno 65.000 ton embalažnih odpadkov letno nastane v gospodinjstvih in bi jih morali zbirati v »Igloo« zabojskih za ločeno zbiranje plastike, kovin, stekla in papirja ter v povratnih avtomatih za ločeno zbiranje PET plasten in aluminijastih pločevink.

Pakomakovo poslanstvo je vzpostavitev trajnostnega sistema, ki zagotavlja ustrezno in okolju prijazno ravnanje z embalažnimi odpadki, zmanjšuje vpliv na okolje in spodbuja podjetja k sprejetju zelenih praks pri ravnanju z odpadki. S ponudbo praktičnih rešitev in ozaveščanjem Pakomak pomaga podjetjem in drugim izpolnjevati okoljske obveznosti in zakonodajo, določeno v evropski Direktivi o embalaži in embalažnih odpadkih 94/62/ES (1994).

Uporabljena orodja/metodologije: Pakomak je vlagal v tovarnjake, zabojske, zbirne točke, kapacitete za recikliranje, povratne avtomate ter uvedel sodobno in pametno opremo za ločevanje in zbiranje embalažnih odpadkov. Uvedel je tudi različne spodbujevalne ukrepe za podjetja, da se odgovorno zavežejo k odstranjevanju embalažnih odpadkov, kot je mednarodni simbol »Zeleni pik«, ki ga podjetja nameščajo na svoje izdelke in pomeni, da je bila plačana pristojbina za pravilno ravnanje z embalažo po uporabi.

Dodatno je Pakomak igral pomembno vlogo pri vplivanju na ustanovne organizacije, da sprejmejo tudi druge zelene prakse, kot so izboljšanje energetske učinkovitosti in postanejo zgled okoljske odgovornosti ter trajnostnega poslovanja.

- **Doseženi rezultati:** Pakomak je najstarejše in največje podjetje glede na število registriranih proizvajalcev in količino upravljanih embalažnih odpadkov (približno 42 % trga). Podjetje je vse od ustanovitve redno dosegalo nacionalne cilje glede recikliranja. Samo v letu 2022 je recikliralo 27.521 ton embalažnih odpadkov svojih partnerskih podjetij, s čimer je preseglo nacionalne cilje in dokazalo močno zavezanost varovanju okolja.

Pakomak tesno sodeluje z lokalnimi oblastmi pri vzpostavljanju in vzdrževanju sistemov ločenega zbiranja odpadkov, ki jih v celoti financirajo pristojbine, plačane s strani registriranih proizvajalcev. Podjetje je prav tako investiralo v inovativne rešitve, kot so povratni avtomati – trenutno jih je v trgovinah nameščenih 28, načrtujejo pa letno namestitev še 20–30 novih, kar omogoča širši javnosti lažji dostop do recikliranja.

Pakomakova aplikacija Ecomak je dodatno okrepila sodelovanje skupnosti, saj uporabnikom omogoča doniranje zelenih točk za družbene namene. Od lansiranja se je na platformo prijavilo 15.236 uporabnikov, ki so skupaj donirali 13.390 denarjev (več kot 200 evrov) za otroško vas SOS. Število uporabnikov tedensko naraste za približno 300 oseb, Pakomak pa načrtuje širitev možnosti donacij tudi na vrtce, občine in zdravstvene domove ter tako spodbuja filantropijo in trajnost kot del vsakdanjega življenja.

Reference

Pakomak.com, pridobljeno 6. marca 2025 preko: <https://pakomak.mk>

American Chamber of Commerce (n.d). Pridobljeno 6. marca 2025 preko: <https://amcham.mk/magazine/smart-packaging-waste-management/>

3. Študija primera 3

- **Ime podjetja:** TRIGLAV
- **Sektor:** Zavarovalništvo
- **Lokacija:** Severna Makedonija
- **Začetni izzivi:** Triglav je pomembna zavarovalnica v Severni Makedoniji, ki deluje kot del Skupine Triglav, vodilnega ponudnika zavarovalnih in finančnih storitev v regiji. Podjetje z dolgoletno tradicijo na področju neživiljenjskih zavarovanj združuje izkušnje z inovacijami, da svojim strankam ponuja vrhunske storitve. V zadnjih letih je Triglav prepoznal nujnost naslavljanja okoljskih izzivov, zlasti onesnaženja zraka v Skopju, ter odgovornost podjetij – še posebej vplivnih, kot je samo – da s svojim zgledom prispevajo k bolj trajnostni prihodnosti. To jih je spodbudilo k uvajanju zelenih praks, usmerjenih v izboljšanje kakovosti zraka v državi in spodbujanje trajnosti.
- **Uporabljena orodja/metodologije:** Triglav Osiguruvanje je kot del širše strategije za spodbujanje trajnostnega razvoja in boj proti naraščajočim okoljskim izzivom Skopja in

širše regije uvedel pobudo »Triglavova zelena liga«. Cilj te pobude je spodbuditi zaposlene, stranke in lokalno skupnost k sprejemanju bolj okolju prijaznih navad in skupnemu zmanjšanju ogljičnega odtisa za 365 ton. Program spodbuja uporabo alternativnih načinov prevoza namesto vožnje z avtomobilom – kot so hoja, kolesarjenje in javni prevoz. Liga omogoča udeležencem, da na zabaven in motivacijski način spremljajo in izboljšujejo svoje okoljsko vedenje, hkrati pa spodbuja zdrav življenjski slog zaposlenih in strank.

- **Doseženi rezultati:** V okviru Triglavove zelene lige je podjetje mesečno organiziralo različne zelene dogodke, kot so tekaški, kolesarski in pohodniški izleti. Ti dogodki so pritegnili veliko število udeležencev iz zasebnih podjetij, institucij in posameznikov ter okrepili skupnostni duh okoli trajnostnega razvoja in aktivnega življenjskega sloga.

Reference

Pridobljeno 6. marca 2025 preko:: <https://faktor.mk/triglav-zelena-liga--predizvik-za-promena>

NAJBOLJŠE PRAKSE – PROJEKTI IN INICIATIVE (ŠPANIJA)

Naslednja podjetja so bila izbrana, ker delujejo v dveh zelo pomembnih sektorjih – avtomobilski in ribiški industriji. Gre za izstopajoče primere, kako mala in srednje velika podjetja (MSP) v pokrajini Bizkaia (Baskija, Španija) uvajajo trajnostne prakse in aktivno prispevajo k ekološkemu prehodu.

1. Študija primera 1

- **Ime podjetja:** Nuuk Mobility
- **Sektor:** Avtomobilska industrija
- **Lokacija:** Amorebieta-Etxano, Španija.
- **Začetni izzivi:** NUUK Mobility Solutions je baskovsko podjetje, ki se ukvarja z zasnovo in razvojem rešitev za električne motorje. Nastalo je zaradi zaznane potrebe po kakovostnih izdelkih električne mobilnosti, ki so robustni in v skladu z evropskimi standardi. Na tej osnovi je bilo razvito široko poslovno modeliranje, katerega cilj je odgovoriti na razvoj lahkih vozil in mobilnosti v okviru e-mobilnosti.

- **Uporabljena orodja/metodologije:** Med njihovimi vodilnimi izdelki sta model Cargopro, zasnovan za dostavna in logistična podjetja, ter Ciklo, namenjen sektorju dostave hrane na dom. Ta vozila so opremljena s povezovalnimi sistemi, ki omogočajo spremljanje podatkov v realnem času, kot so poraba, način vožnje, geolokacija in telemetrija, kar povečuje učinkovitost in varnost pri delovanju.
- **Doseženi rezultati:** Podjetje je vzpostavilo partnerstva z velikimi naročniki, specializiranimi za dostavo na dom, katerim je dobavilo električne motorje, prilagojene njihovim potrebam. Prejelo je tudi priznanje za svojo zavezanost k informacijski varnosti – za svoja vozila je prejelo certifikat AENOR za kibernetško varnost, in sicer že pred uveljavitvijo evropske zakonodaje leta 2024.

2. Študija primera 2

- **Ime podjetja:** Pevasa
- **Sektor:** Ribišтво.
- **Lokacija:** Bermeo, Španija.
- **Začetni izzivi:** Pesquería Vasco-Montañesa, S.A. (Pevasa) je podjetje s sedežem v Bermeu (pokrajina Bizkaia), ki se ukvarja z lovom tropskega tuna, zlasti črtastega, rumenoplavutega in belega tuna. Ustanovljeno je bilo leta 1961 in je pionir pri uvajanju trajnostnih in odgovornih ribolovnih praks.
- **Uporabljena orodja/metodologije:** Podjetje svojo zavezanost trajnostnemu ribolovu dokazuje z različnimi mednarodnimi certifikati in registracijami. Pridobilo je certifikat Marine Stewardship Council (MSC) za ulov črtastega in rumenoplavutega tuna v Atlantskem oceanu, kar zagotavlja, da njihovi postopki izpolnjujejo najvišje standarde trajnosti. Poleg tega je bilo prvo podjetje na svetu, ki je pridobilo certifikat Responsible Fishing Tuna po standardu UNE 195006, ki ureja tako nadzor nad ribolovno dejavnostjo kot tudi delovne in varnostne pogoje na ladjah. Njihove ladje so prav tako registrirane pri organizacijah, kot so ICCAT in IOTC, ter v Proaktivnem registru plovil (PVR) Mednarodne fundacije za trajnost morske hrane (ISSF), kar dodatno potrjuje njihovo zavezanost sledljivosti in odgovornemu ribolovu. S temi pobudami podjetje aktivno prispeva k ohranjanju morskih virov in trajnosti ribiškega sektorja.
- **Doseženi rezultati:** Podjetje je doseglo pomemben napredek na gospodarskem, okoljskem in družbenem področju. Na gospodarskem področju je spodbudilo digitalno

preobrazbo z uvedbo tehnologije veriženja blokov (ang. blockchain), kar mu je leta 2022 prineslo nagrado za izboljšanje učinkovitosti in preglednosti v poslovanju. V sodelovanju s podjetjem ZUNIBAL je razvilo trajnostne sisteme za privabljanje rib (FAD), kot je plavajoča platforma ZUNFLOAT, ki zmanjšuje okoljski vpliv ribolova tuna z zmanjševanjem odpadkov in zaščito morskih ekosistemov.

Na družbenem področju podjetje vlaga v usposabljanje novih strokovnjakov v sektorju, med drugim s sodelovanjem s Pomorsko akademijo Sejšelov pri izobraževanju bodočih ribičev, s čimer krepi lokalno ribiško industrijo. Vse te dejavnosti odražajo njihovo zavezanost trajnosti, saj uravnotežajo gospodarsko rast z varovanjem okolja in družbenim razvojem skupnosti, povezanih z njihovo dejavnostjo.

Reference

Spri Group. The Basque Business Development Agency: <https://www.spri.eus/es/emprendimiento/bizkaia-colabora-con-empresas-y-personas-emprendedoras-para-promover-la-sostenibilidad-y-la-innovacion/>

Premios ON Bizkaia: <https://info.beaz.bizkaia.eus/premio-on-bizkaia-empresa/>

DOBRE PRAKSE – PROJEKTI IN INICIATIVE (SLOVENIJA)

Izbrana podjetja, med njimi Mitol in Melamin, sta bila izbrana zaradi svoje zavezanosti trajnostnemu razvoju v panogah, kot sta kemijska industrija in proizvodnja. Ta srednje velika podjetja aktivno izvajajo zelene prakse, kot so zmanjševanje odpadkov in energetska učinkovitost. Njihova vključenost v Kompetenčni center za tovarne prihodnosti (KOC-TOP), ki ga je vodila MPŠ (partner v GreenLead projektu), kaže na njihovo predanost trajnostnemu razvoju. MPŠ je organiziral več delavnic, osredotočenih na zeleni in digitalni prehod, s čimer je podjetjem pomagala pri uvajanju naprednih tehnologij in izboljšanju vpliva na okolje. Izbrana podjetja predstavljajo konkretne primere uspešnega prehoda v trajnostno poslovanje z uporabo različnih metodologij, kot so ISO 14001, krožno gospodarstvo, energetska učinkovitost ter trajnostni razvoj in proizvodnja izdelkov. Melamin je kljub hudi nesreči leta 2022 bistveno izboljšal varnostne ukrepe in uvedel bolj trajnostne prakse v svoji proizvodnji. Prizadevanja podjetja za zmanjšanje vpliva na okolje z uvajanjem ukrepov za varčevanje z energijo in zmanjševanje odpadkov so skladna z njihovo trajnostno naravnostjo, zato je primer Melamin zelo relevanten za to razpravo.

1. Študija primera 1

- **Ime podjetja:** Mitol d.o.o.
- **Sektor:** Lepila in kemični izdelki
- **Velikost podjetja:** 50-99 zaposlenih
- **Lokacija:** Sežana, Slovenija.
- **Začetni izzivi:** Podjetje Mitol se je soočilo z izzivom zmanjšanja vplivov na okolje ob ohranjanju visoke kakovosti proizvodnje in razvoju trajnostnih izdelkov. Cilj je bil povečati energetska učinkovitost, zmanjšati količino odpadkov in odgovorno uporabljati naravne vire.

Uporabljena orodja/metodologije: Mitol je uvedel sistem vodenja okolja po standardu ISO 14001:2015, s poudarkom na trajnostnih proizvodnih procesih, zmanjševanju odpadkov in učinkoviti rabi naravnih virov. Razvili so okolju prijazna lepila in sodelovali v programu Responsible Care, ki je edinstvena pobuda kemijske industrije za izboljšanje zdravja, varnosti in okoljskega delovanja na svetovni ravni. Cilj programa je stalno spremljanje in izboljševanje uspešnosti na podlagi 16 meril. Do trenutne ravni trajnostne odgovornosti so prišli z izvedbo okoljskih analiz, vlaganji, optimizacijo proizvodnje ter izobraževanjem zaposlenih. Podjetje dosledno izpolnjuje zakonske in druge zahteve ter vključuje okoljske elemente v svoj poslovni razvoj in letne načrte v duhu nenehnega izboljševanja. V sodelovanju s podjetjem Cleangrad d.o.o. so izvedli projekt, sofinanciran iz sredstev EU, pri katerem so razvili reciklabilne stenske panele za čiste prostore v industrijah, kot so farmacija, zdravstvo in nanotehnologija. Projekt temelji na uporabi lepil z 65–80 % naravnih sestavin, kar prispeva k trajnostni gradnji.

- **Doseženi rezultati:** Mitol je dosegel pomembne izboljšave pri zmanjševanju vpliva na okolje, vključno z zmanjšanjem količine odpadkov in porabe energije. Razvili so okolju prijazna lepila, ki zmanjšujejo porabo materiala, povečujejo energetska učinkovitost in zmanjšujejo nastanek odpadkov.

2. Študija primera 2

- **Ime podjetja:** Melamin d.d.
- **Sektor:** Proizvodnja plastike.
- **Lokacija:** Kočevje, Slovenija.
- **Velikost podjetja:** 200-250 zaposlenih
- **Začetni izzivi:** Melamin, vodilni proizvajalec melaminskih plošč, se je soočil z velikimi izzivi pri izboljšanju energetske učinkovitosti, zmanjšanju vplivov proizvodnih

procesov na okolje in uvajanju bolj trajnostnih praks pri ravnanju z materiali. Podjetje se je zavedalo, da se mora prilagoditi trgu in zakonodaji, ki vse bolj upoštevata okoljske vidike, zato si je prizadevalo zmanjšati porabo energije in emisije ter povečati uporabo trajnostnih materialov v proizvodnji.

Uporabljena orodja/metodologije: Za reševanje teh izzivov je Melamin uvedel niz strateških pristopov, osredotočenih na trajnostni razvoj in energetske učinkovitost, med drugim:

- Programi energetske učinkovitosti: Podjetje je sprejelo različne strategije, katerih cilj je zmanjšanje porabe energije v vseh svojih dejavnostih, vključno z optimiziranimi stroji in proizvodnimi procesi, ki so bolj energetske učinkoviti.
 - Zmanjšanje emisij ogljikovega dioksida (CO₂): Melamin se je osredotočil na zmanjšanje emisij CO₂ z uvedbo čistejših virov energije, izboljšanjem učinkovitosti svojih procesov in optimizacijo skupne rabe energije v vseh fazah proizvodnje.
 - Pobude za recikliranje materialov: Ključni del trajnostnih prizadevanj podjetja Melamin je bil povečati količino recikliranih materialov, uporabljenih pri proizvodnji melaminskih plošč. Delali so na izboljšanju svojih metod recikliranja in procesov za ponovno pridobivanje materialov, da bi zagotovili, da se več odpadnega materiala ponovno uporabi, namesto da bi ga odvrgli.
 - Okoljski standardi in certifikati: Podjetje je spoštovalo mednarodno priznane okoljske standarde, vključno z ISO 14001, ki zagotavlja, da so njihovi sistemi za upravljanje z okoljem skladni z najboljšimi praksami za zmanjšanje vplivov na okolje. Melamin se zavezuje k transparentnemu poslovanju, saj na svoji spletni strani objavlja dnevne podatke o emisijah prahu in izpustih odpadnih voda iz svoje čistilne naprave. Ta praksa zagotavlja, da podjetje ostaja odprto glede svojega vpliva na okolje in prevzema odgovornost za svoje ukrepe pri obvladovanju onesnaževanja in odpadkov.
 - Trajnostne prakse v dobavni verigi: Melamin je vključil trajnost v upravljanje svoje dobavne verige z delom z dobavitelji, ki imajo podobne okoljske vrednote. S tem je podjetje svojo zavezanost trajnosti razširilo tudi izven proizvodnega obrata, kar je vplivalo na materiale in prakse, uporabljene v celotni vrednostni verigi.
 - Globalno odgovorno ravnanje: Podjetje sprejema in izvaja zaveze, določene v Globalni listini odgovornega ravnanja. Ta pobuda, ki jo vodi Gospodarska zbornica Slovenije (GZS) in jo usmerja Mednarodni svet kemičnih združenj (ICCA) ter Evropski svet kemične industrije (CEFIC), spodbuja etične prakse, odgovornost in trajnost v kemični industriji. S spoštovanjem teh načel Melamin zagotavlja, da so njegove dejavnosti skladne z globalnimi standardi za okoljsko in socialno odgovornost.
- **Doseženi rezultati:** Melaminu je uspelo zmanjšati porabo naravnih virov, povečati uporabo recikliranih materialov in zmanjšati količino odpadkov, ki jih pošiljajo na

odlagališča. S tem prispevajo k večji trajnosti v slovenski industriji. S projekti, kot so optimizacija uporabe materialov, večja stopnja recikliranja ter razvoj trajnostnih rešitev za zmanjšanje vplivov na okolje, so izboljšali svojo konkurenčnost. Izdelki, kot so melaminske plošče iz recikliranih materialov in izdelki s certifikati za okoljske standarde, potrjujejo njihovo zavezanost trajnosti. Poleg tega je njihova transparentnost – npr. javna objava okoljskih podatkov – še dodatno utrdila zaupanje v podjetje. Nedavno so se pridružili tudi mednarodnemu projektu H2SAVA, kjer sodelujejo pri razvoju vodikovih tehnologij in uporabi vodika v proizvodnji polimerov. Vodik bo imel ključno vlogo pri razogljičenju industrije, projekt H2SAVA pa bo pomembno prispeval k doseganju ciljev EU na področju zelenega prehoda.

Reference

Mitol: <https://www.mitol.si/about-us/sustainability/>

Jamšek, S. (2014). Sustainable Development: A Case Study of Mitol d.d. Available at: http://www.cek.ef.uni-lj.si/vps_diplome/jamsek273.pdf

Melamin: <https://www.melamin.si/okolje>

NAJBOLJŠE PRAKSE – PROJEKTI IN INICIATIVE (GRČIJA)

Izbrane so bile naslednje grške družbe, ki so se vključile v sektorje, ključne za ekološko preobrazbo, kot so obnovljivi viri energije in trajnostno kmetijstvo. Te mala in srednja podjetja (MSP) so zgledni modeli, kako grška podjetja sprejemajo trajnostne prakse in pomembno prispevajo k ciljem grškega zelenega dogovora.

1. Študija primera 1

- **Ime podjetja:** [Polygreen](#)
- **Sektor:** Obnovljivi viri energije in ravnanje z odpadki
- **Lokacija:** Atene, Grčija
- **Začetni izzivi:** Polygreen je grško podjetje, osredotočeno na zagotavljanje celovitih rešitev za reciklažo in ponovno uporabo odpadnih materialov. Sprva se je podjetje soočalo z velikimi izzivi pri ločevanju odpadkov in pomanjkanjem učinkovitih infrastrukturnih rešitev za ravnanje z odpadki. S povečanjem povpraševanja po trajnostnih praksah in

naraščajočim pritiskom evropskih okoljskih predpisov je Polygreen videl priložnost za inovacije z razvojem modela krožnega gospodarstva.

- **Uporabljena orodja/metodologije:** Polygreen je razvil napreden sistem za ravnanje z odpadki in reciklažo, ki vključuje avtomatizirane tehnologije za sortiranje, rešitve za pretvorbo odpadkov v energijo in spletno platformo, ki povezuje lokalne proizvajalce odpadkov z reciklažnimi obrati. Njihovi pametni zabojniki za odpadke so opremljeni s senzorji za spremljanje ravni odpadkov, kar optimizira zbiranje in zmanjšuje porabo goriva v logistiki prevoza.
- **Doseženi rezultati:** Podjetje letno reciklira več kot 100.000 ton odpadkov in je pomembno prispevalo k zmanjšanju emisij ogljikovega dioksida. Model Polygreen je sprejelo več občin v Grčiji, kar ga postavlja na čelo trajnostnega ravnanja z odpadki. Poleg tega so njihove naprave za pretvorbo odpadkov v energijo proizvedle več kot 5 MW obnovljive energije, napajale lokalne skupnosti in prispevale k ciljem Grčije na področju zelene energije.

2. Študija primera 2

- **Ime podjetja:** Green Cola
- **Sektor:** Trajnostna hrana in pijača
- **Lokacija:** Atene, Grčija
- **Začetni izzivi:** Green Cola se je soočal z izzivom vstopa na zelo konkurenčen trg pijač s proizvodom, ki je bil okolju prijazen. Podjetje je želelo ponuditi alternativo tradicionalnim brezalkoholnim pijačam z uporabo naravnih sestavin in minimalnim vplivom na okolje. Izziv ni bil le ustvariti izdelek, ki bo pritegnil okoljsko osveščene potrošnike, temveč tudi vzpostaviti učinkovit proizvodni proces, ki bo skladen z okoljskimi cilji.
- **Uporabljena orodja/metodologije:** Green Cola uporablja lastno formulo za nadomestitev sladkorja s stevio, naravnim sladilom, in uporablja reciklirano embalažo za vse svoje izdelke. Prav tako so uvedli energetske varčne procese v proizvodnji in logistiki, s čimer so zmanjšali svoj ogljični odtis. Poleg tega je podjetje sprejelo celovit sistem ravnanja z odpadki, da zagotovi, da se stranski proizvodi bodisi ponovno uporabijo bodisi reciklirajo.
- **Doseženi rezultati:** Zavezanost podjetja Green Cola trajnosti je pripeljala do hitre rasti, saj so se širili na mednarodne trge. Podjetje je zmanjšalo svoj okoljski odtis in zmanjšalo porabo energije pri proizvodnji za 15%. Green Cola je tudi prepoznana blagovna znamka

trajnosti, saj je prejela certifikate številnih okoljskih in kakovostnih standardov, kar jo postavlja za odličen primer zelene inovacije v industriji pijač.

Reference

Polygreen. *Waste management and recycling solutions.*

Green Cola. *Sustainable beverage solutions.*

European Commission. (2020). *The European Green Deal: Policy overview.* European Commission.

POVZETEK VPRAŠALNIKOV TERENSKA RAZISKAVA

Kot del evropskega projekta Erasmus+ "GreenLead" je bila izvedena **anketa, katere ciljna skupina so bila mala in srednja podjetja (MSP) ter institucije poklicnega izobraževanja in usposabljanja (PIU, ang. VET)**. Glavni cilj projekta je opredeliti in razviti nov poklicni profil, imenovan "Zeleni vodja", ter vzpostaviti funkcije prihodnje "Zelene enote" znotraj organizacij. Ta profil ima namen podpirati prehod v bolj trajnostne prakse, usklajene z okoljskimi in podnebnimi cilji, ki jih je določila Evropska unija.

Namen ankete je bil zbrati vpogled v potrebe, percepcije in pričakovanja MSP-jev in ponudnikov PIU glede trajnosti. Zbrani podatki bodo ključni za oblikovanje specializiranega okvira kompetenc in načrtovanje izobraževalnega programa, prilagojenega realnostim poslovnega okolja, s čimer se bo podprla integracija zelenih strategij v vsakodnevno poslovanje.

Iskreno se zahvaljujemo vsem sodelujočim za njihov dragocen prispevek, ki igra ključno vlogo pri oblikovanju tega novega poklicnega profila, usmerjenega v trajnost.

Ta del poročila predstavlja povzetek odgovorov, zbranih iz vseh sodelujočih držav: Španija, Severna Makedonija, Slovenija in Grčija.

Skupaj je bilo prejetih 250 odgovorov, kar nudi dragocen pregled perspektiv in potreb MSP-jev in PIU institucij v teh regijah.

Naslednje sekcije predstavljajo konsolidirani povzetek rezultatov ankete, ki združujejo vpogled zbrane iz vseh sodelujočih držav.

GRČIJA

V Grčiji je anketo izvedel Innovation Hive z uporabo večkanalnega pristopa, da bi zagotovil široko sodelovanje, predvsem z usmeritvijo na MSP-je v regiji Tesalija, kjer organizacija deluje. Anketo so razposlali po elektronski pošti MSP-jem v svoji vzpostavljeni mreži v sodelovanju s Trgovinsko zbornico Larise. Poleg tega so za doseg širše ciljne skupine uporabili objave na družbenih omrežjih, medtem ko so se za spodbujanje sodelovanja posebej neposredno obrnili na učitelje PIU preko telefonskih klicev in elektronskih sporočil. Ker je drugi partner projekta, AKMI, odgovoren za distribucijo in zbiranje rezultatov ankete v Atenah, je Innovation Hive osredotočil svoja prizadevanja na Tesalijo. Kljub tem prizadevanjem so se pojavile opazne težave pri pridobivanju odgovorov od vseh ciljanih udeležencev. Kljub temu je 24 MSP-jev, ki so odgovorili, izkazalo velik interes za nadaljnje sodelovanje, kar poudarja relevantnost teme ankete znotraj poslovne skupnosti.

SEVERNA MAKEDONIJA

V Severni Makedoniji je bila anketa izvedena preko večkanalnega pristopa, katerega cilj je bil maksimirati doseg in angažiranost. Glavna metoda je bila neposredna distribucija vprašalnika, spremljanega z jedrnato predstavitvijo projekta, na več kot 1.000 elektronskih naslovov malih in srednjih podjetij (MSP) po vsej državi. Ta doseg so razširili tudi na domače in čezmejne trgovinske zbornice, ki delujejo na območju Severne Makedonije, PIU centre in druge relevantne izobraževalne institucije.

Za dodatno povečanje sodelovanja so bili ključni ciljni skupini kontaktirani preko telefonskih klicev in neformalnih osebnih srečanj, kar je omogočilo promocijo projekta in njegovih ciljev ter spodbujanje deležnikov k sodelovanju v anketi. Poleg tega je bil kratek pregled ankete z vključitvijo povezave do spletnega vprašalnika razširjen na vse komunikacijske kanale organizacije Eco Logic, vključno s Facebookom, Instagramom, LinkedInom in uradno spletno stranjo organizacije.

Kot rezultat teh prizadevanj je na vabilo k sodelovanju v anketi odgovorilo 79 posameznikov. Med njimi je bilo 11 predstavnikov iz PIU sektorja, preostalih 68 pa strokovnjaki iz lokalnih MSP-jev, ki pokrivajo različne panoge, vključno s kmetijstvom, gradbeništvom, transportom, energijo in drugimi sektorji.

SLOVENIJA

V Sloveniji je bila anketa izvedena s pošiljanjem uradnega vabila k sodelovanju, ki je bilo poslano od člana projektne skupine, zaposlenega na Mednarodni podiplomski šoli Jožefa Stefana (MPŠ). Vabilo je bilo poslano na približno 1.400 elektronskih naslovov MSP-jev in 120 elektronskih naslovov PIU organizacij. Poleg tega je bilo vabilo deljeno na Facebook in LinkedIn straneh projektnega partnerja MPŠ. Skupaj smo prejeli 67 odgovorov—16 iz PIU institucij in 51 iz MSP-jev. Nekatera vabila za sodelovanje so bila poslana tudi preko neposrednih osebnih stikov, bodisi po telefonu bodisi osebno.

Nekatere PIU institucije so izrazile interes za nadaljnje sodelovanje v okviru projektnih aktivnosti, vključno z Centerom RS za poklicno izobraževanje (CPI) in B&B centrom za izobraževanje in usposabljanje. B&B je pred kratkim akreditiral dodiplomski program Trajnostno upravljanje okolja in je v postopku akreditacije podiplomskega programa Trajnostno upravljanje, kar se sklada s cilji projekta GreenLead. V prvi fazi, ko projekt razvija okvir kompetenc, profil in izobraževalni kurikulum za Zelenega vodjo, lahko B&B prispeva dodatno vrednost kot ciljna skupina iz PIU sektorja, prav tako pa tudi kasneje med fazo testiranja razvitih učnih materialov.

ŠPANIJA

V Španiji je bila anketa izvedena v dveh ključnih regijah: provincii Teruel in Baskiji, območjih, znanih po svojih posebnih ekonomskih profilih in aktivnem sodelovanju v trajnostnih pobudah. Lokalni partnerji so izvedli distribucijo preko mešanice digitalnih in osebnih metod, ki je združevala elektronsko pošto in kampanje na družbenih omrežjih s srečanji v živo in profesionalnimi dogodki. Ta mešani pristop je omogočil smiselne povezave z relevantnimi deležniki, zlasti med MSP-ji, in zagotavljal visoko raven sodelovanja brez večjih ovir pri doseganju ciljne publike.

Odgovori so odražali širok spekter panog, vključno s tradicionalnimi in novimi industrijami. Od maloprodaje in proizvodnje do gostinstva, izobraževanja, energije in javne uprave, podatki ponujajo dragocen pregled, kako se trajnost zaznava in pristopa v različnih področjih. Prav tako je bila prisotna široka paleta velikosti organizacij – od majhnih družinskih podjetij do srednje velikih podjetij in nekaj večjih entitet – kar poudarja raznolikost glasov, vključenih v zeleni prehod Španije. Čeprav udeleženci niso izpostavili določenih izzivov ali pričakovanj, njihovo široko in angažirano sodelovanje nakazuje splošno odprtost za dialog o trajnosti in interes za prispevanje k trajajočim prizadevanjem v svojih sektorjih.

INFORMACIJE O UDELEŽENCIH V ANKETI

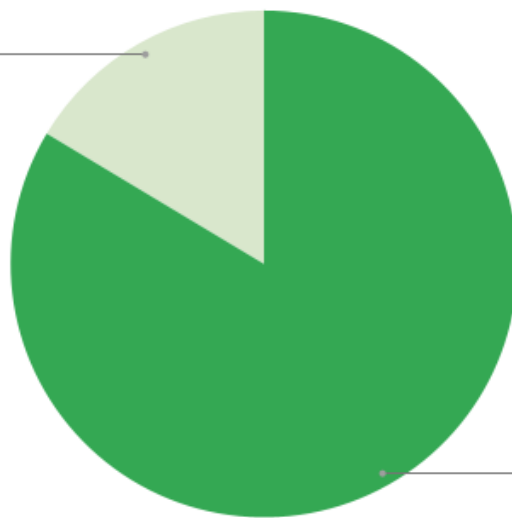
Anketa, izvedena v okviru projekta, je imela cilj pridobiti globlje razumevanje profila akterjev, vključenih v zeleni prehod, tako iz poslovnega kot iz izobraževalnega sektorja. Zbrane so bile podrobne informacije o značilnostih sodelujočih subjektov, njihovi geografski lokaciji, ekonomskih sektorjih, v katerih delujejo, velikosti ter vlogah posameznikov, ki so odgovorili. Ta analiza omogoča postavitev konteksta za ugotovitve in omogoča natančnejše zaključke o potrebah, izzivih in priložnostih, s katerimi se soočajo različne vrste organizacij na poti k trajnostnemu razvoju.

1. VRSTA SUBJEKTOV

Velika večina sodelujočih v anketi — **83,6%** — je predstavljala **mala in srednja podjetja (MSP)**, medtem ko je le **16,4%** odgovorov prišlo od ponudnikov **poklicnega izobraževanja in usposabljanja (PIU)**. Ta močna predstavitev MSP-jev poudarja jasen poudarek projekta na razumevanju praktičnih izzivov in potreb podjetij v zelenem prehodu. Vključitev akterjev PIU pa prav tako poudarja pomen usposabljanja in izobraževanja pri podpori tej transformaciji. Sinergija med obema skupinama je ključna za zapolnitev vrzeli v veščinah in omogočanje učinkovitih dolgoročnih trajnostnih praks.

Vrsta subjektov:

PIU
16.4%

MSP
83.6%

2. DRŽAVA

Odgovori so bili geografsko porazdeljeni v štirih državah, pri čemer je največji delež prispevala **Severna Makedonija s 31,6%**, sledila sta **Španija s 29,6%**, **Slovenija s 26,8%** in **Grčija s 12%**. Ta uravnotežena porazdelitev omogoča primerjalno razumevanje prizadevanj za zeleni prehod v različnih nacionalnih kontekstih. Močna predstavitev Severne Makedonije in Španije nakazuje visoko stopnjo angažiranosti za vprašanja trajnosti v teh državah, medtem ko prispevki iz Slovenije in Grčije zagotavljajo širšo regionalno relevantnost.

Država:

Slovenija
26.8%

Severna Makedonija
31.6%

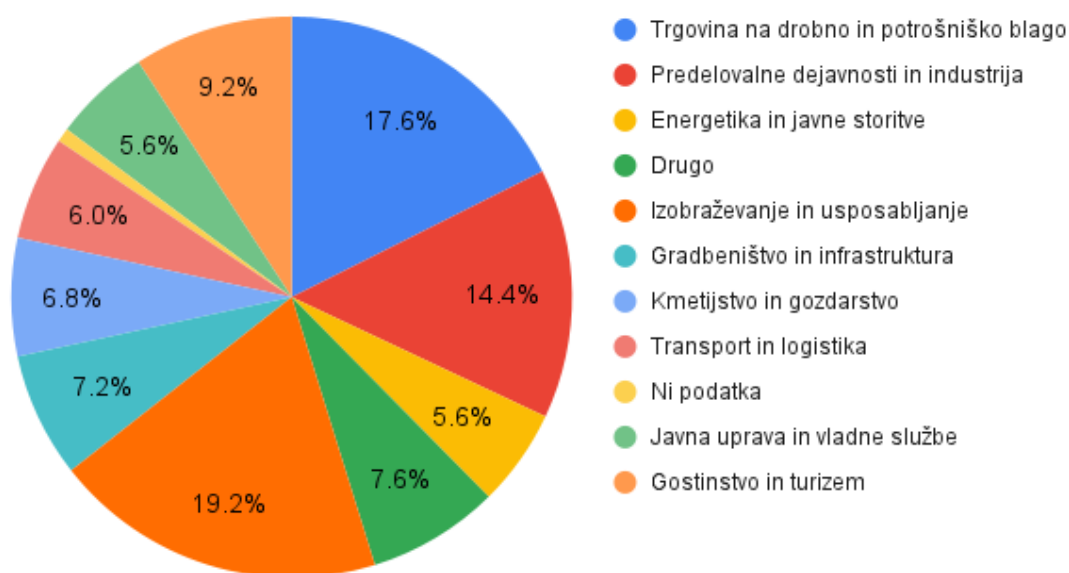
Španija
29.6%

Grčija
12.0%

3. INDUSTRIJA/SEKTOR

Anketa je zajela širok spekter sektorjev, pri čemer je **izobraževanje in usposabljanje** predstavljalo **19,2%** vseh odgovorov. Sledili so **maloprodaja in potrošniško blago** (**17,6%**), **proizvodnja in industrija** (**14,4%**) ter **gostinstvo in turizem** (**9,2%**). Drugi sektorji, kot sta **gradbeništvo in infrastruktura**, so predstavljali **7,2%**, medtem ko sta **kmetijstvo in gozdarstvo** zajemala **6,8%**, **prevoz in logistika** pa **6%**. Rezultati odražajo širok angažma tako v proizvodnih kot storitvenih sektorjih, kar poudarja, da je trajnostni razvoj presečno vprašanje. Močna prisotnost izobraževalnih in industrijskih akterjev nakazuje trdno osnovo za širjenje znanja in praktično izvajanje strategij zelenega prehoda.

Industrija/sektor:

4. VELIKOST ORGANIZACIJE

Kar zadeva velikost organizacij, so bile **najbolj zastopana mikropodjetja** (1–9 zaposlenih) z 101. odgovorom, sledila so **mala podjetja** (10–49 zaposlenih) z 80. odgovori in **srednje velika podjetja** (50–249 zaposlenih) s 60. odgovori. **Velike družbe** (250+ zaposlenih) so predstavljale le 5 odgovorov.

Ta porazdelitev ponovno potrjuje prevladujočo vlogo MSP v evropskem poslovnem okolju in poudarja pomen oblikovanja javnih politik in virov, prilagojenih njihovim zmožnostim. Ker ta podjetja pogosto delujejo z omejenimi viri, je ključno, da jim zagotovimo praktično podporo, dostopna orodja in stalno usposabljanje, ki jim omogoča, da trajnost integrirajo v svoje delovanje, ne da bi ogrozili ekonomsko trajnost.

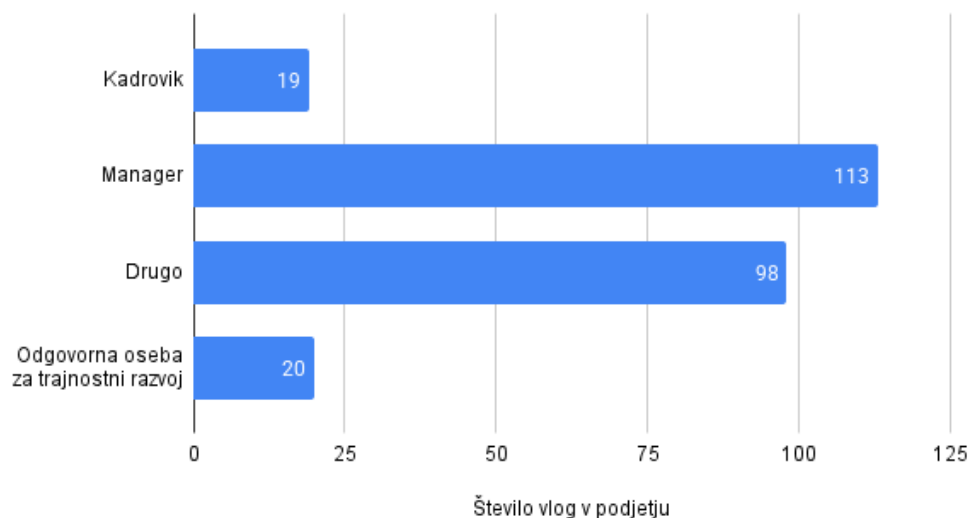
Velikost organizacije

5. VLOGA V ORGANIZACIJI

Največja skupina odgovornih so bili **vodje**, ki so predstavljali **113** odgovorov, sledile so **druge kategorije** z **98** odgovori. Druge ključne vloge so vključevale vodje za **trajnost/okolje** (20) in **kadrovske strokovnjake** (19). Ta razdelitev odraža močno prisotnost tako strateškega kot operativnega osebja, kar zagotavlja, da je anketa zajela širok spekter perspektiv – od vodstva do izvedbe. Opazen delež trajnostno usmerjenih vlog prav tako nakazuje naraščajočo notranjo specializacijo za okoljska vprašanja znotraj MSP in institucij.

Vloga v podjetju

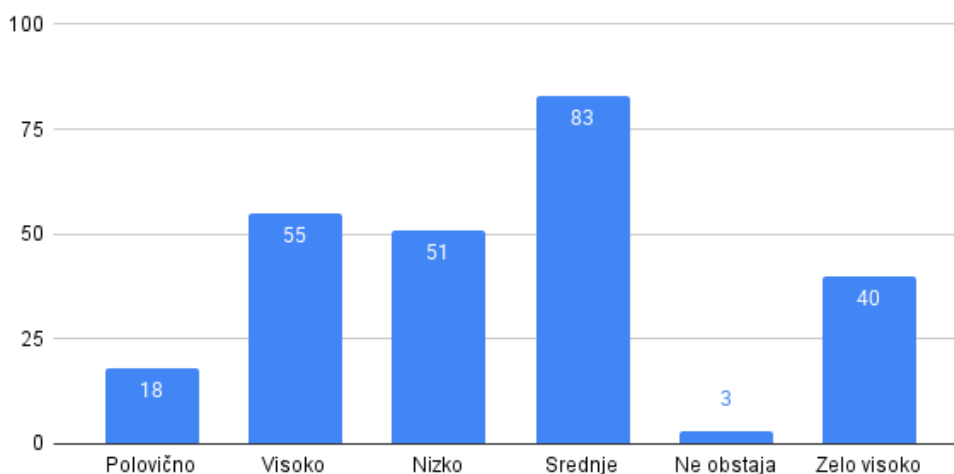

6. NIVO ZNANJA VAŠE ORGANIZACIJE O SEDANJIH OKOLJSKIH POLITIKAH IN PREDPISIH

Večina odgovornih — **83** — je ocenila znanje svoje organizacije o okoljskih predpisih kot **srednje**. **55** jih je ocenilo kot **visoko**, **51** pa kot **nizko**, kar kaže na širok spekter razumevanja. Le **40** jih je menilo, da je njihovo znanje **zelo visoko**, medtem ko jih **18** opisuje kot **delno** ("polovično"). Zanimivo je, da so **3** odgovorili, da **nimajo nobenega znanja**.

Ti rezultati kažejo, da med večino subjektov obstaja osnovna ozaveščenost, vendar je globoko in celovito razumevanje še vedno omejeno. To nakazuje jasno potrebo po usmerjenem usposabljanju in krepitevi zmogljivosti, da se zagotovi bolj dosledna in informirana izvedba strategij okoljske skladnosti v organizacijah.

Kakšno raven znanja ima vaše podjetje o veljavnih okoljskih politikah in predpisih?

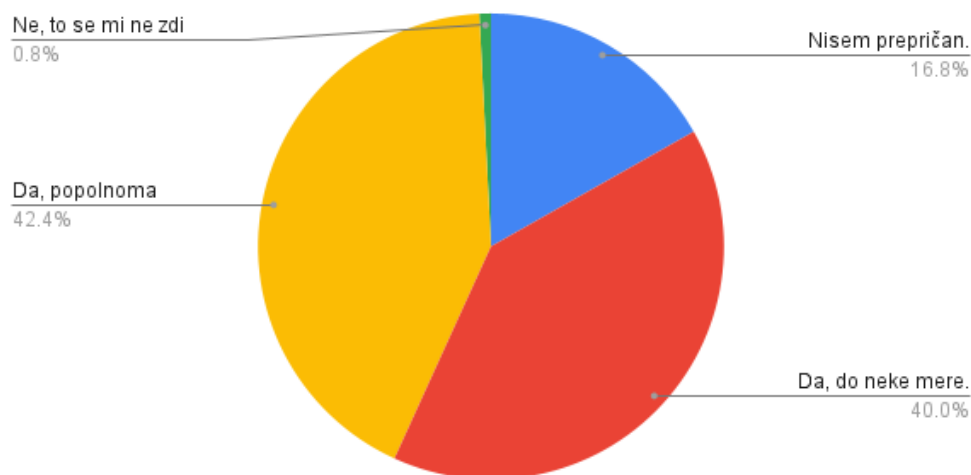
7. ALI MENITE, DA JE TRAJNOSTNI RAZVOJ KLJUČNI DEJAVNIK ZA DOLGOROČNI USPEH VAŠE ORGANIZACIJE?

Večina — **106** — sodelujočih meni, da je trajnostni razvoj **popolnoma pomemben** za dolgoročni uspeh njihove organizacije. Dodatnih **100** je navedlo, da je **pomemben do neke mere**, medtem ko je le zelo majhen delež (**2**) navedel, da zanje **ni pomemben** zanje. Druga možnost, ki jo moramo upoštevati, je, da je **42** ljudi odgovorilo, da **niso prepričani** glede vloge trajnostega razvoja v njihovi dolgoročni strategiji.

Ti rezultati kažejo, da je trajnostni razvoj široko prepoznan kot strateški dejavnik za odpornost in konkurenčnost. Vendar pa visok delež negotovih odgovorov nakazuje, da so še vedno potrebni

večji napori za ozaveščanje in pojasnitev poslovnih koristi trajnostnega razvoja — zlasti za tiste, ki niso prepričani o njegovi neposredni relevanci za njihove operativne cilje.

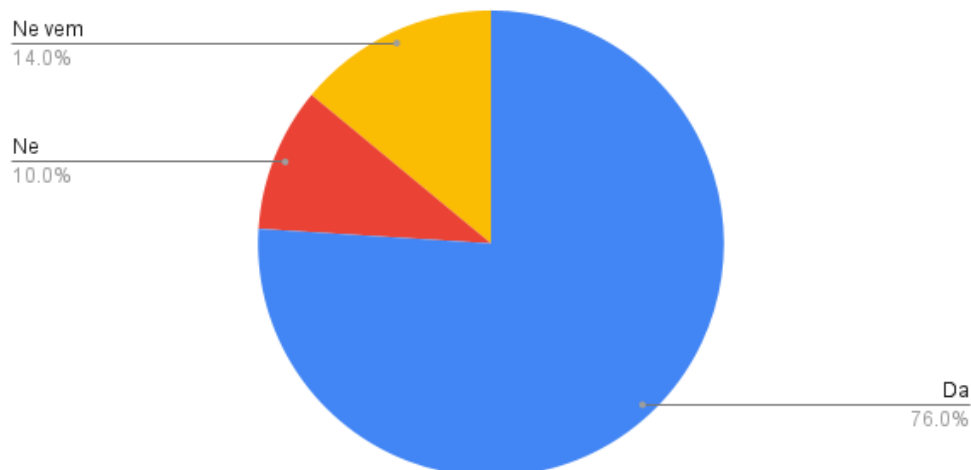
Ali menite, da je trajnost pomemben dejavnik za dolgoročni uspeh vašega podjetja?

8. ALI JE VAŠA ORGANIZACIJA IZVEDLA UKREPE ZA ZMANJŠANJE OKOLJSKIH VPLIVOV?

Zadostnih **190** vprašanih je potrdilo, **da** je njihov subjekt že izvedel ukrepe za zmanjšanje okoljskih vplivov. Medtem pa je **35** vprašanih poročalo o **negotovosti** ("Ne vem"), le **25** pa je nedvoumno navedlo, da ukrepi **niso** bili sprejeti.

Ali je vaše podjetje izvedlo kakšne ukrepe za zmanjšanje vpliva na okolje?

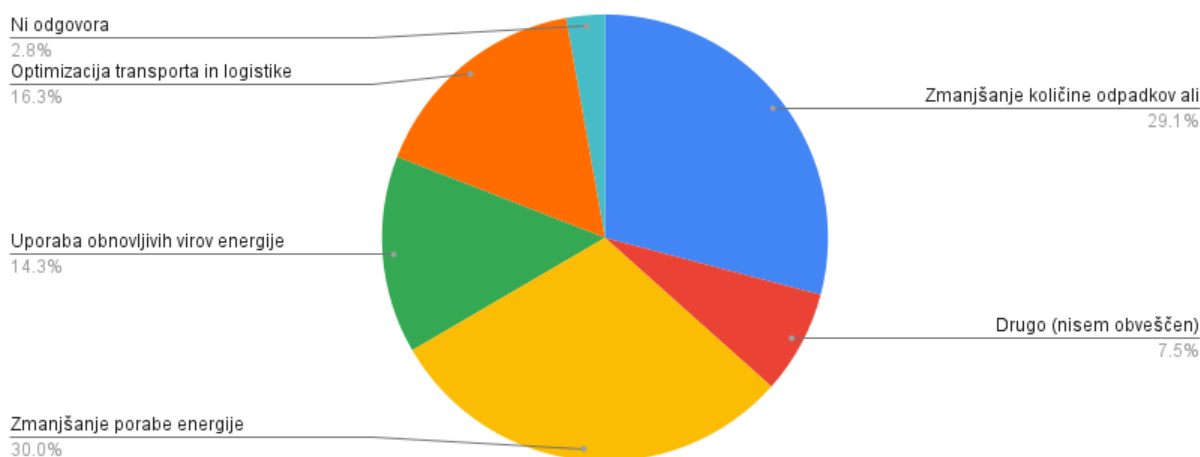

Te številke odražajo naraščajočo zavezanost organizacij k trajnostnim ukrepom. Vendar pa relativno visok delež negotovih odgovorov nakazuje bodisi omejeno interno komunikacijo o zelenih iniciativah bodisi pomanjkanje formaliziranih trajnostnih strategij. Krepitev preglednosti in integracija okoljskih ukrepov v osnovne dejavnosti bi lahko še povečala učinkovitost in ozaveščenost.

9. KATERE UKREPE STE IZVEDLI?

Med tistimi, ki so poročali o izvajanju okoljskih ukrepov, je bila najpogostejša iniciativa **Zmanjšanje porabe energije**, ki jo je izbralo **30%** anketiranih. **Minimiranje odpadkov ali recikliranje** je navedlo **29,1%**, **Optimizacija transporta in logistike** **16,3%**, **Uporaba obnovljivih virov energije** pa **14,3%**. Le **2,9%** se je odločilo, da ne bo odgovorilo, medtem ko je **7,5%** izbralo **“Drugo”**, kar nakazuje druge vidike.

Katere od teh ukrepov ste izvedli?

Ti rezultati kažejo, da so praktični ukrepi, kot so energetska učinkovitost in zmanjšanje odpadkov, široko sprejeti, vendar ostaja pomemben delež anketiranih, ki se bodisi ne zavedajo izvedenih ukrepov bodisi niso aktivno vključeni v te procese. To poudarja potrebo po boljšem notranjem usklajevanju, komunikaciji in morda večjem vključevanju vsega osebja v trajnostne iniciative.

SPRETNOSTI POTREBNE ZA ZELENE VODJE

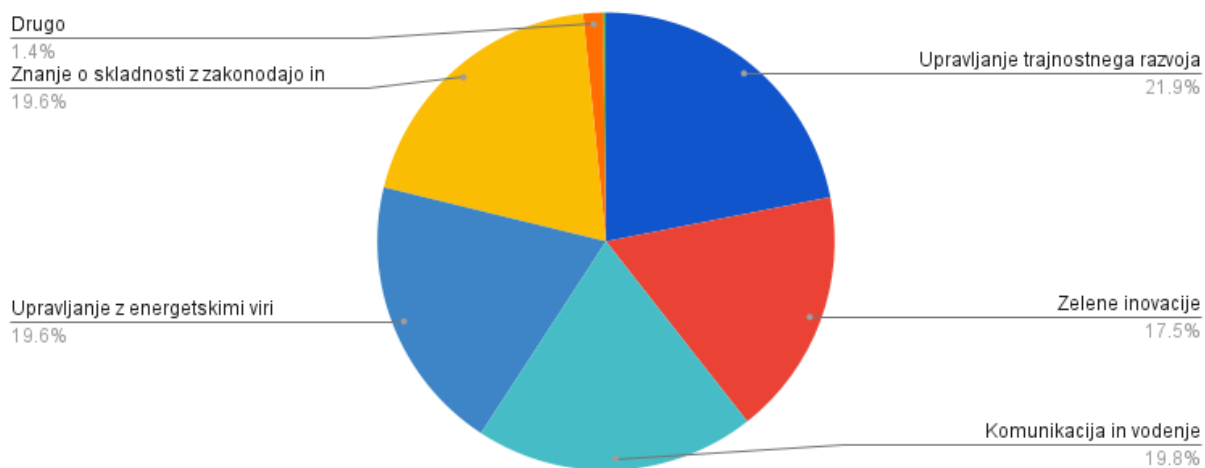
10. KATERE SPRETNOSTI SO KLJUČNE ZA VODENJE ZELENE PREHODNE TRANSFORMACIJE V VAŠI ORGANIZACIJI?

Prevladujoča večina vprašanih je poudarila pomen celovite palete spretnosti za učinkovito vodenje zelene prehodne transformacije. Med najpogostejše omenjenimi kompetencami so bile

upravljanje trajnosti, zelena inovacija, komunikacija in vodenje, upravljanje z energetskimi viri ter poznavanje predpisov in okoljske skladnosti. Teh pet spretnosti se je dosledno pojavljalo v večini odgovorov, pogosto v kombinaciji, kar poudarja medsebojno povezano naravo zahtevanega znanja. Medtem ko sta bila upravljanje trajnosti in zelena inovacija najpogostejše omenjeni posamezno, so se veščine komunikacije in vodenja prav tako izkazale kot ponavljajoča se tema — pogosto izpostavljeni bodisi samostojno bodisi v kombinaciji s tehničnim znanjem. Poudarek na skladnosti s predpisi in upravljanju z energijo še dodatno odraža operativno in pravno kompleksnost pri uvajanju trajnostnih praks.

Ti rezultati potrjujejo, da se zelena transformacija široko dojema kot **multidisciplinarni izziv**, ki zahteva ne le okoljsko ali tehnično znanje, temveč tudi strateško razmišljanje, učinkovito vodenje in zavedanje o predpisih. To močno nakazuje potrebo po integriranih programih usposabljanja, ki združujejo tehnične, managerske in komunikacijske kompetence, ki omogočajo strokovnjakom, da pristopijo k trajnosti z več različnih vidikov in jo smiselno uporabljajo v različnih sektorjih.

Katera znanja so ključna za vodenje zelenega prehoda v vašem podjetju?

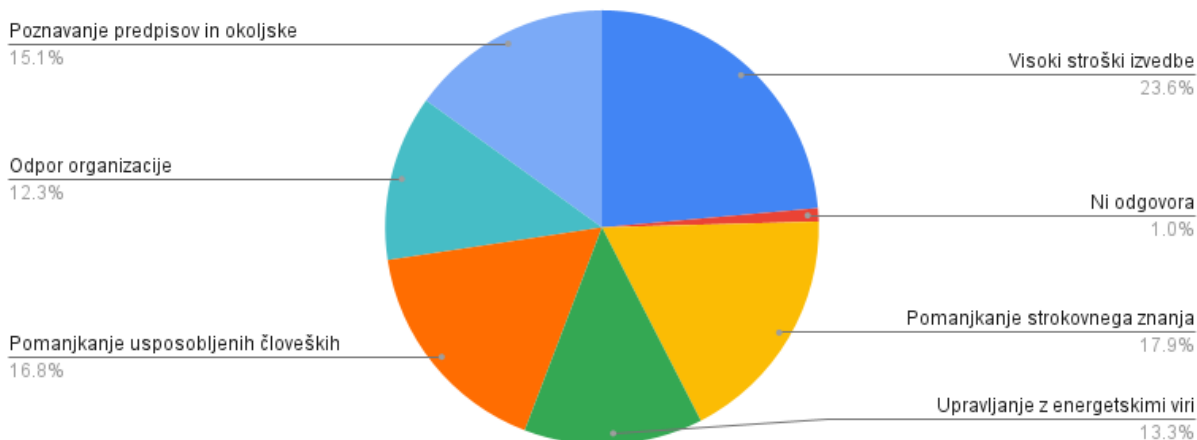
11. GLAVNE OVIRE PRI SPREJEMANJU TRAJNOSTNIH PRAKS

Podatki jasno kažejo, da so **visoki stroški izvedbe** zaznani kot najpomembnejša ovira pri sprejemanju trajnostnih praks, kar je pretežno navedla večina vprašanih. Vendar pa finančne omejitve niso edina skrb. Pomemben delež udeležencev je tudi izpostavil **pomanjkanje specializiranega znanja in nezadosten dostop do kvalificiranih človeških virov**, kar nakazuje na pomembne vrzeli v znanju in strokovnosti znotraj organizacij. Poleg tega so bile pogosto omenjene **težave pri upravljanju z energetskimi viri in težave pri razumevanju predpisov ter zahtev glede okoljske skladnosti**, kar razkriva, kako lahko operativna in pravna kompleksnost

ovira trajnostne pobude. Poleg tega je kar nekaj odgovornih omenilo **organizacijski odpor**, kar nakazuje, da notranja kultura in pripravljenost na spremembe igrajo pomembno vlogo pri upočasnjevanju napredka.

Skupaj ti rezultati kažejo, da je pot do trajnosti ovirana z večdimenzionalnim sklopom izzivov, namesto enega prevladujočega dejavnika. Reševanje teh vprašanj bo zahtevalo integriran odgovor — ki združuje finančno podporo, krepitev zmogljivosti in usposabljanje, poenostavitev predpisov ter kulturne spremembe znotraj organizacij. Le skozi takšen celosten pristop bo zelena transformacija postala dostopnejša in dosegljiva za širok spekter subjektov.

Katere so največje ovire, s katerimi se sooča vaše podjetje pri uvajanju trajnostnih praks?

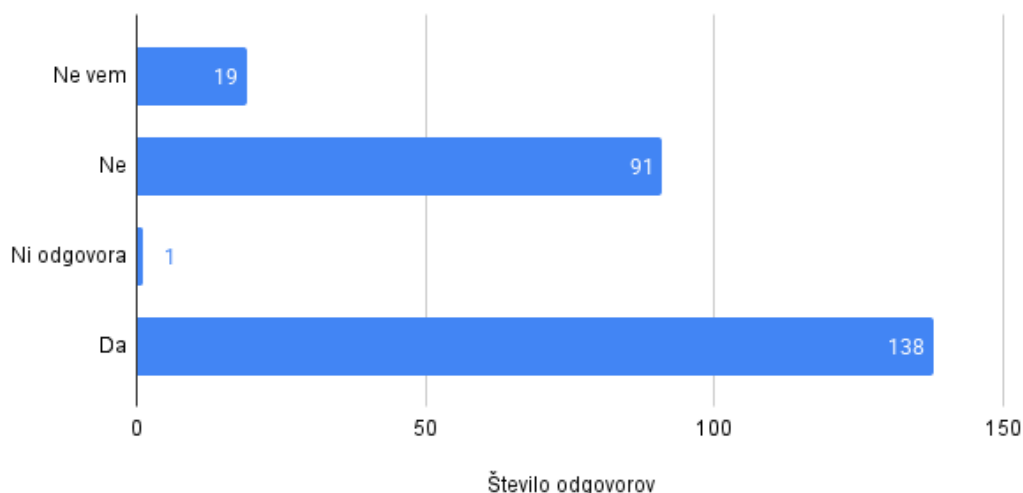

12. ALI OBSTAJAJO VRZELI V SPRETNOSTIH VAŠEGA TIMA, KI SE POVEZANE Z ZELENO TRANSFORMACIJO?

Jasna večina — **138** — anketirancev je priznala, da ima njihov tim **specifične vrzeli v znanju**, povezanem z zeleno transformacijo. Nasprotno pa je **91** odgovornih navedlo, da **ne vidijo nobenih vrzeli**, **19** pa je bilo **negotovih**.

Ta rezultat poudarja široko priznanje potrebe po nadgradnji in usposabljanju za izpolnjevanje zahtev trajnostnih transformacij. Relativno visok številčno "Ne vem" odgovorov nakazuje, da morda nekatera podjetja nimajo jasnih notranjih ocen svojih kompetenc, kar še dodatno poudarja potrebo po strukturiranih ocenah in ciljno usmerjenih strategijah usposabljanja.

Ali obstajajo posebne vrzeli v kompetencah vaše delovne skupine, povezane z zelenim prehodom?

13. KATERA SPECIFIČNA POMANJKANJA SPRETNOSTI SO BILA OPAŽENA?

Medtem ko je večina vprašanih priznala obstoj vrzeli v znanju znotraj svojih timov, odprti odgovori razkrivajo, da so te vrzeli raznolike, večplastne in pogosto globoko zakoreninjene tako v znanju kot v praksi. Mnogi udeleženci so izpostavili **splošno pomanjkanje znanja o trajnosti**, zlasti v zvezi s specifičnimi predpisi, okoljsko zakonodajo in tem, kako jih uporabiti v resničnih kontekstih. Nekateri odgovori so poudarili, da je to **pomanjkanje ozaveščenosti** še posebej očitno med zaposlenimi z nižjo stopnjo formalnega izobraževanja ali v organizacijah, kjer ni posebne vloge za trajnost, kot je okoljski vodja ali trajnostni uradnik.

Druga ponavljajoča se tema je bila **odsotnost praktičnega, izkušenijskega usposabljanja**. Odgovorni so poudarili, da čeprav se ozaveščenost o trajnosti povečuje, obstaja vrzel med teoretičnim razumevanjem in praktično uporabo — zlasti na področjih, kot so energetska učinkovitost, zmanjšanje odpadkov, trajnostni materiali in prakse krožnega gospodarstva. Obstaja tudi občutek, da so obstoječe možnosti usposabljanja bodisi preveč splošne bodisi nepovezane z vsakodnevnimi realnostmi malih in srednje velikih podjetij (MSP). Mnogi so pozvali po **več praktičnih, sektorju specifičnih učnih priložnostih, vključno z učenjem med sodelavci, resničnimi primeri in konkretnimi navodili za izvedbo**.

Poleg tega so nekateri odgovori opozorili na **notranje organizacijske izzive**, vključno s pomanjkanjem iniciative, nizko motivacijo ali odporom do sprememb s strani zaposlenih. Drugi so poudarili, da **breme trajnosti pogosto pade na enega posameznika ali oddetek**, kar otežuje napredek brez širšega vključevanja ekipe ali podpore vodstva. V tem kontekstu ni zahteve le po tehničnih spretnostih, temveč tudi po zelenem vodenju, upravljanju sprememb in notranji

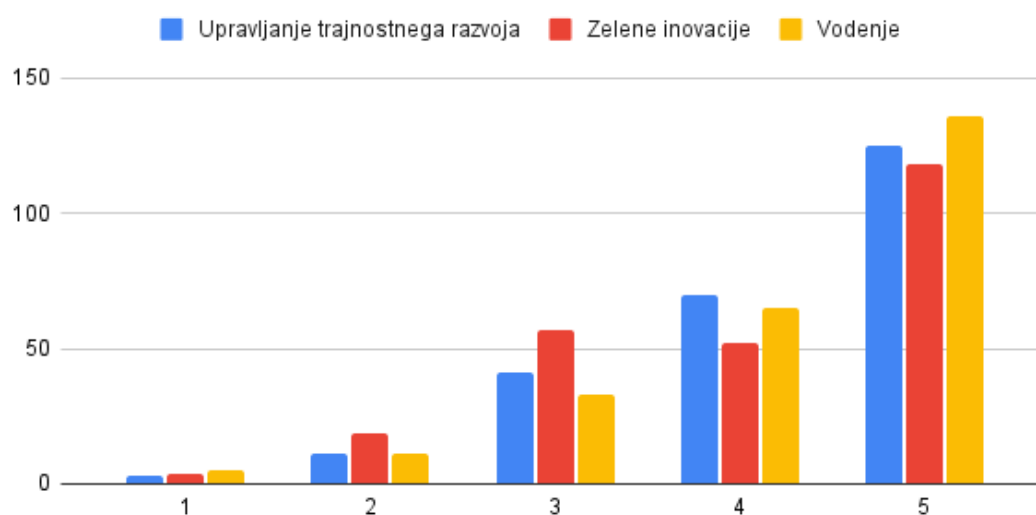
komunikaciji. Skupaj ti vpogledi nakazujejo, da za učinkovito zapolnitev vrzeli v kompetencah ukrepi ne smejo biti omejeni le na prenos znanja — morali bi spodbujati **spremembo organizacijske kulture, spodbujati sodelovanje med funkcijami in vključiti trajnostni razvoj kot skupno odgovornost** na vseh ravneh organizacije.

14. POMEMBOST SPRETNOSTI: UPRAVLJANJE TRAJNOSTI, ZELENA INOVACIJA IN VODENJE

Podatki jasno kažejo, da so upravljanje trajnosti, zelena inovacija in vodenje široko prepoznani kot ključne kompetence za spodbujanje zelene prehodne transformacije — vendar se vodenje izpostavi kot najbolj cenjena spretnost. Glede na porazdelitev po lestvici od 1 do 5 (kjer je 5 “najpomembnejše”), je velika večina vprašanih izbrala najvišjo stopnjo pomembnosti (5) za vse tri veščine: **125 za upravljanje trajnosti, 118 za zeleno inovacijo in 136 za vodenje**. To močno zgoščeno število na vrhu lestvice kaže na skoraj univerzalno priznanje teh spretnosti kot ključnih za učinkovite in trajne spremembe na področju trajnosti.

Medtem ko sta bila upravljanje trajnosti in zelena inovacija prav tako ocenjena visoko, njuna distribucija na srednji lestvici kaže na nekoliko večjo variabilnost, kar pomeni, da so te spretnosti cenjene, vendar jih nekateri udeleženci morda dojemajo kot bolj odvisne od konteksta ali že delno zajete v njihovih organizacijah. Vodenje pa se je stalno uvrstilo najvišje, z manj odgovori v nižjih razredih in močnim porastom na ravni 5. To potrjuje idejo, da zelena transformacija ni le tehnični izziv, ampak tudi vodstveni — zahteva vizijo, komunikacijo in strateško usklajevanje med ekipami.

Kako ocenjujete pomen teh znanj za vašo panogo? (Lestvica: 1 = ni pomembno do 5 = zelo pomembno)

Na koncu, ti podatki potrjujejo potrebo po širokih usposabljanjih in krepitvi zmogljivosti, ki naslavlja ne le tehnično znanje o trajnosti in inovacijsko sposobnost, temveč tudi omogočajo posameznikom, da vodijo spremembe, vključujejo druge in spodbujajo ukrepanje v svojih organizacijah.

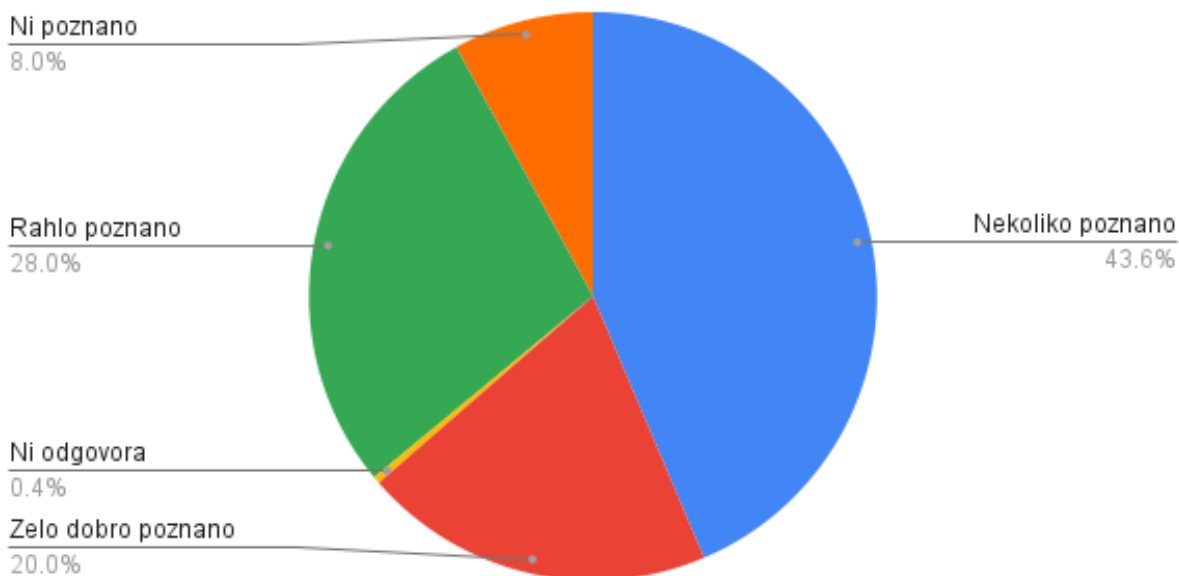
EVROPSKA ZAKONODAJA S PODROČJA TRAJNOSTI

15. SEZNANJENOST S PREDPISI EVROPSKE UNIJE O TRAJNOSTNEM RAZVOJU IN OKOLJU

Najpogostejši odgovor je bil "**nekaj poznanega**", ki ga je izbralo **43,6 %** sodelujočih, kar kaže na zmerno seznanjenost s predpisi EU na področju okolja. **28 %** je poročalo, da so le **nekoliko** seznanjeni, medtem ko **20 %** meni, da so **zelo seznanjeni**. Manjši delež je navedel, da **niso seznanjeni sploh (8 %)**.

Ta porazdelitev kaže, da ima precejšen del anketirancev vsaj nekaj osnovnega poznavanja evropske zakonodaje na področju trajnostnega razvoja, vendar pa so **globlje informacije relativno omejene**. Te ugotovitve poudarjajo potrebo po boljšem širjenju informacij in izobraževanjih, da bi podjetja lahko samozavestno navigirala in se usklajevala z razvijajočimi se pravnimi okviri.

Kako dobro je vaše podjetje seznanjeno z veljavno evropsko zakonodajo o trajnosti in okolju?

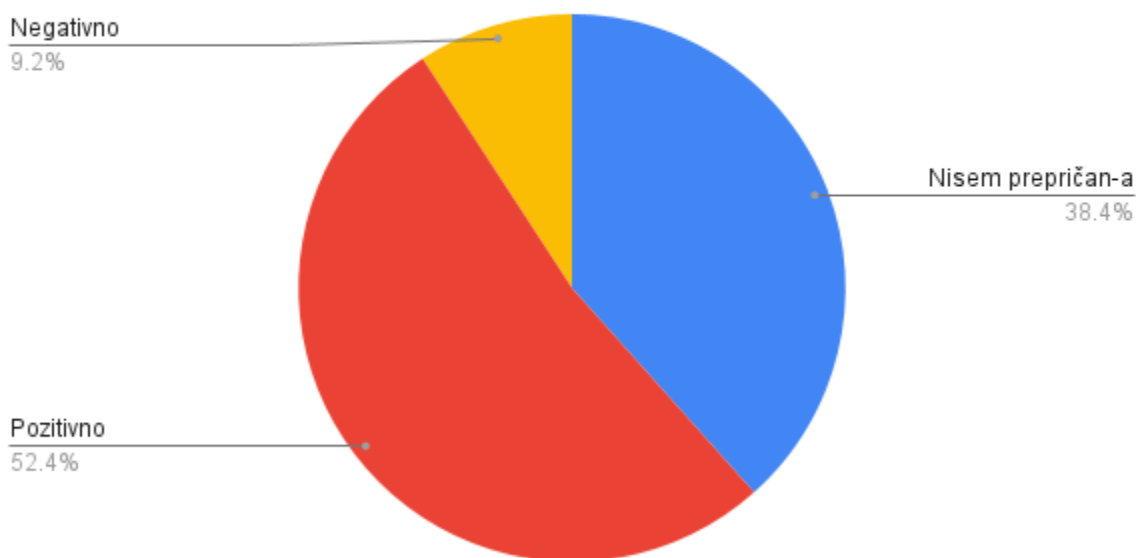

16. ZAZNAN VPLIV EVROPSKE ZAKONODAJE NA PODJETJE

Večina sodelujočih (**52,4 %**) meni, da je evropska okoljska zakonodaja imela **pozitiven** vpliv na delovanje njihove organizacije. Dodatnih **38,4 % ni prepričanih**, **9,2 %** pa meni, da je vpliv **negativen**. Ti rezultati kažejo, da večina malih in srednje velikih podjetij prepoznava konstruktivno vlogo predpisov EU, zlasti pri usklajevanju poslovnih praks s širšimi cilji trajnostnega razvoja. Veliko jih verjetno vidi te politike kot jasen okvir za odgovorno delovanje, večjo učinkovitost virov in dolgoročno skladnost z okoljskimi predpisi.

Vendar pa relativno visok delež negotovosti – skupaj z majhnim, vendar opaznim deležem negativnih zaznav – kaže, da je treba vložiti več truda v komunikacijo praktičnih koristi in zahtev evropske zakonodaje. To vključuje pomoč organizacijam pri razumevanju, kako se predpisi nanašajo na njihov specifičen kontekst, kakšni podporni mehanizmi obstajajo za lažje izpolnjevanje zahtev in kako lahko pravne obveznosti prevedejo v konkurenčne prednosti, kot so inovacije, dostop do financiranja ali izboljšana vrednost blagovne znamke.

Ali menite, da je evropska okoljska zakonodaja pozitivno ali negativno vplivala na poslovanje vašega podjetja?

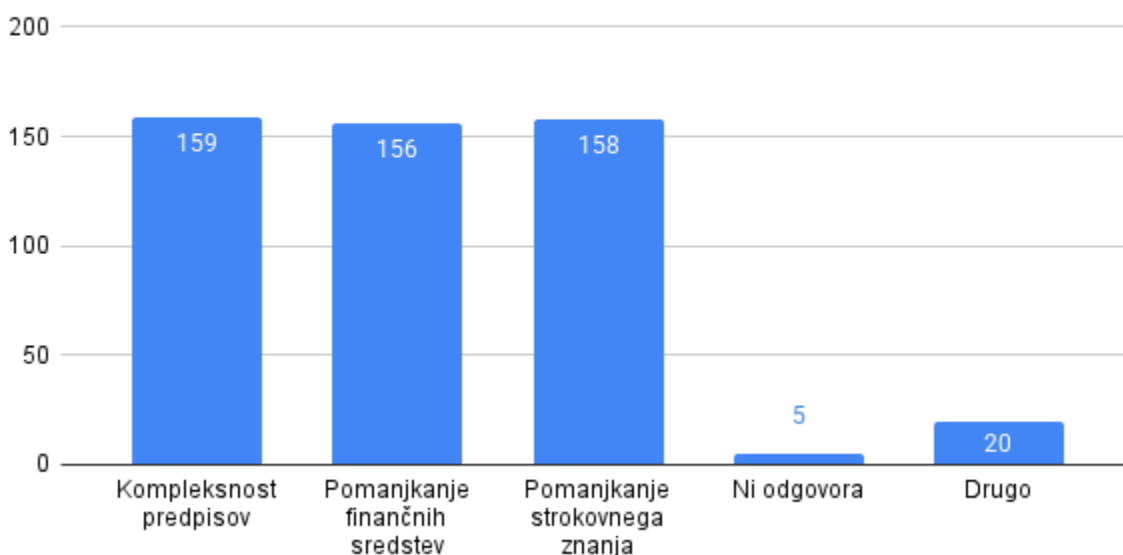
17. IZZIVI PRI IZPOLNJEVANJU EVROPSKIH PREDPISOV

Večina anketirancev (**66,3 %**) je izbrala **kombinacijo ovir**, kot glavni izziv, vključno s **pomanjkanjem finančnih sredstev**, **pomanjkanjem specializiranega znanja** in **zapletenostjo predpisov**. Bolj specifični odgovori so izpostavili **pomanjkanje specializiranega znanja (16,8 %)**, sledi **zapletenost predpisov (11,6 %)** in **“drugo” (5,3 %)**.

Te ugotovitve jasno kažejo, da izpolnjevanje trajnostnih predpisov ovira tako tehnične kot strukturne omejitve. Za reševanje teh ovir bo potrebna usklajena podpora v obliki poenostavljenih pravnih smernic, ciljno usmerjenega izobraževanja in finančne pomoči za izvajanje – še posebej za mala in srednje velika podjetja z omejenimi notranjimi kapacitetami.

Poleg vnaprej določenih kategorij so nekateri anketiranci izbrali "drugo" in podali različne pripombe, ki kažejo na globlje kontekstualne in organizacijske ovire. To so vključevale izraze negotovosti ali pomanjkanja jasnosti glede pričakovanj, pa tudi notranje omejitve, kot so omejen čas, pomanjkanje kadrov ali pomanjkanje fokusa. Nekateri so omenili širše sistemske težave, kot so konkurenčni pritiski za izkoriščanje javnih sredstev ali splošno pomanjkanje angažiranosti v njihovih ekipah. Te ugotovitve kažejo, da se podjetja poleg formalnih ovir srečujejo tudi z mehkejšimi ovirami, kot so nejasni cilji, konkurenčne prioritete ali pomanjkanje strateške usklajenosti. To poudarja potrebo po bolj prilagojenih podpornih orodjih, vključno z dobrimi praksami, učenjem med sodelavci in sektor-specifičnim dialogom, da podjetja opredelijo svoje cilje trajnostnega razvoja in jih pretvorijo v izvedljive načrte.

S kakšnimi izzivi se vaše podjetje sooča pri izpolnjevanju evropskih predpisov o trajnostnem razvoju?

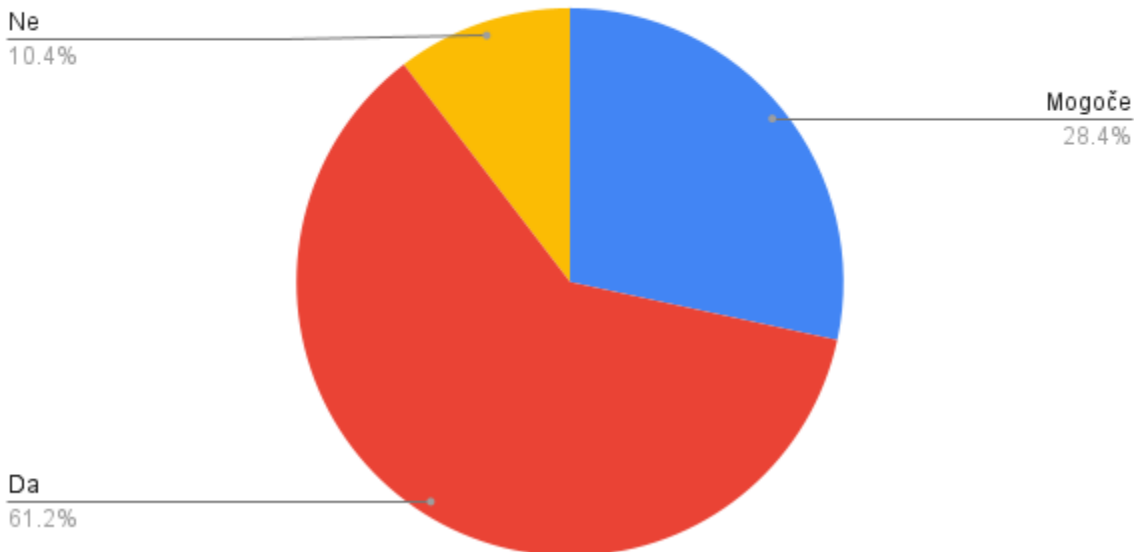

18. BI USPOSABLJANJE O EVROPSKIH OKOLJSKIH PREDPISIH KORISTILO VAŠEMU PODJETJU?

Večina anketirancev (61,2 %) meni, da bi **usposabljanje o evropskih okoljskih predpisih koristilo njihovi ekipi**. Dodatnih 28,4 % je odgovorilo "**mogoče**", kar kaže na interes, vendar verjetno odvisno od vsebine ali oblike izvedbe. Le manjši delež (10,4 %) je odgovoril "**ne**".

Ti rezultati kažejo na močno **povpraševanje po izobraževalni podpori, prilagojeni dejanski uporabi evropskih okoljskih politik**. Relativno visok delež negotovih odgovorov kaže, da bi bilo za največjo učinkovitost takšno usposabljanje praktično, specifično za sektor in neposredno povezano z vsakodnevnimi poslovnimi operacijami.

Menite, da bi usposabljanje o evropskih okoljskih predpisih koristilo vaši ekipi?

19. ZAZNANE PRILOŽNOSTI V OKOLJSKIH PREDPISIH EU

Odgovori na to vprašanje kažejo mešane zaznave glede priložnosti, ki jih ponujajo evropski okoljski predpisi. Medtem ko so številni anketiranci izrazili negotovost ali niso bili seznanjeni, so drugi izpostavili jasne koristi, kot so večja konkurenčnost, zaupanje kupcev in izboljšana reputacija s skladnostjo z evropskimi standardi.

Nekateri so poudarili **operativne prednosti, vključno z večjo učinkovitostjo virov, prihranki energije in možnostjo dostopa do financiranja ter priložnosti za inovacije**, povezane z zelenimi in digitalnimi prehodi. EU predpisi so bili tudi dojemani kot **spodbuda za posodobitev in bolj trajnostne poslovne modele**. Vendar pa so mnogi komentirali **ovire pri dostopu do teh priložnosti, vključno z omejenim znanjem, birokratskimi izzivi in nepravično konkurenco** zaradi uvozov, ki niso podvrženi enakim standardom. Nekatera mala in srednje velika podjetja so omenila težave pri **izvajanju predpisov na nacionalni ravni ali pomanjkanje časa in notranjih virov**.

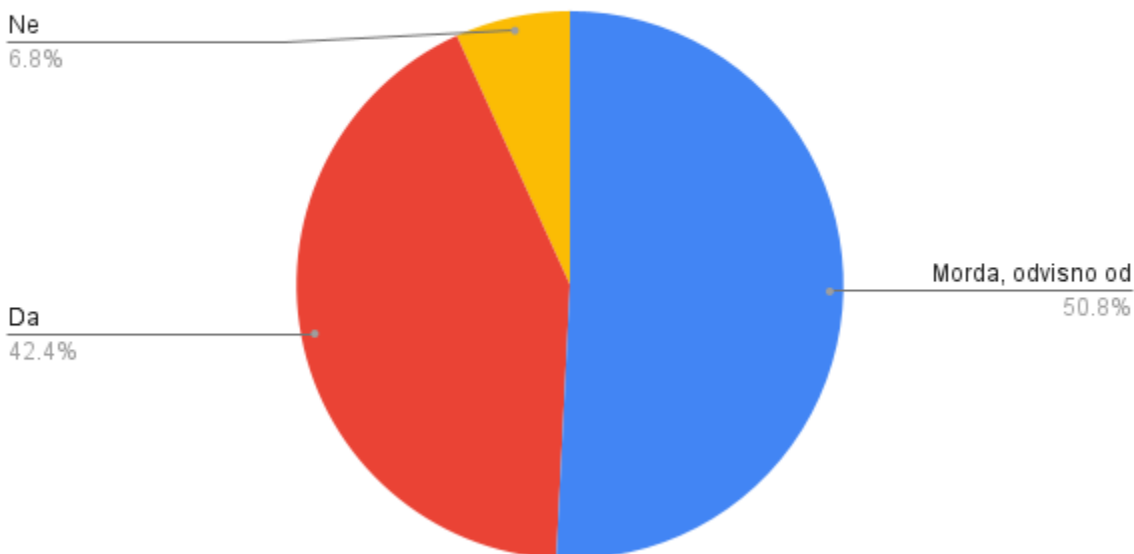
INTERES ZA USPOSABLJANJE

20. INTERES ZA SODELOVANJE NA USPOSABLJANJU O TRAJNOSTNEM RAZVOJU IN ZELENEM VODENJU

Več kot polovica sodelujočih (**50,8 %**) je izrazila **pogojni interes** za sodelovanje na usposabljanju o trajnostnem razvoju in zelenem vodenju — odvisno od vsebine tečaja. Poleg tega je **42,4 %** jasno odgovorilo z “**da**”, kar potrjuje močan interes in povpraševanje. Le majhen delež (**6,8 %**) ni izkazal interesa.

Ti rezultati kažejo na zelo pozitiven pogled na priložnosti za izobraževanje, saj je velika večina odprta za nadaljnje učenje. Prav tako nakazujejo, da bo ključnega pomena **relevantnost in prilagoditev vsebine**, da se maksimalno poveča udeležba in angažiranost.

Ali bi vas zanimalo, da bi se vaše podjetje udeležilo usposabljanja o trajnosti in zelenem vodenju?

21. PREDNOSTNE TEME ZA USPOSABLJANJE

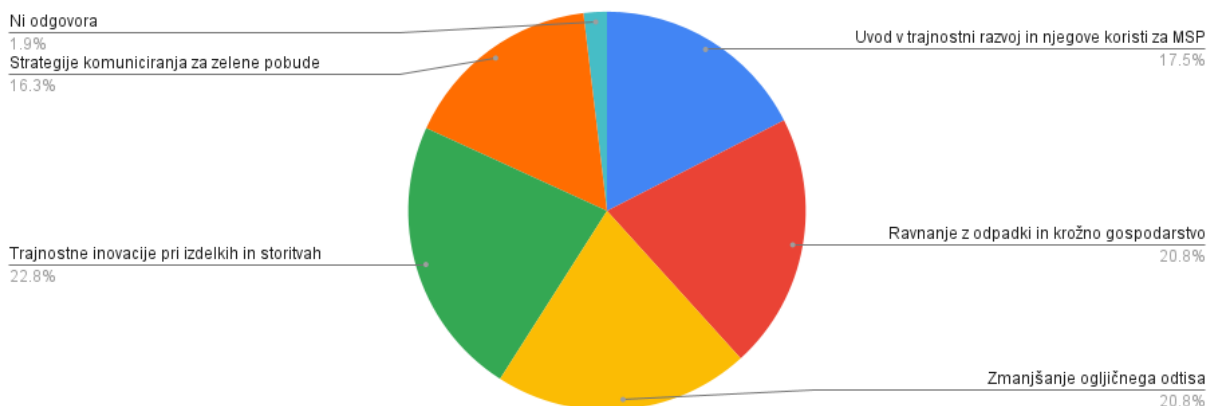
Sodelujoči so bili povabljeni, da izberejo pet ključnih tem in predlagajo dodatna vprašanja, ki jih štejejo za pomembna za usposabljanje o trajnostnem razvoju. Odgovori kažejo močan splošni interes za vse predlagane teme, pri čemer je največ izbir prejelo:

- Zmanjšanje ogljičnega odtisa
- Trajnostna inovacija v proizvodih in storitvah

- Upravljanje z odpadki in krožno gospodarstvo
- Komunikacijske strategije za zelene pobude
- Uvod v trajnostni razvoj in njegove koristi za MSP

Veliko število sodelujočih je izbralo več ali vse možnosti, kar odraža široko razumevanje medsebojno povezanih izzivov in priložnosti, povezanih z zeleno preobrazbo. Poudarjeno je bilo tudi, da naj te teme ne bi bile obravnavane le iz uvodnega vidika, ampak tudi s tehničnim pristopom, praktičnim učenjem in sektorsko specifično izobrazbo.

Katere posebne teme bi želeli vključiti v takšno usposabljanje?

V odprtem komentarju so sodelujoči predlagali dodatne teme, kot so **ekološko označevanje, zelena javna naročila, trajnostna mobilnost in strategije za načrtovanje in naložbe v okoljske izboljšave**. Drugi so poudarili potrebo po študijah primerov iz prakse, smernicah glede predpisov in metodah za merjenje rezultatov trajnosti. Nekateri so zahtevali usposabljanje, ki bi šel onkraj ozaveščanja, in vključil praktična orodja in rešitve, ki jih je mogoče neposredno uporabiti v vsakodnevnem poslovanju.

ZAKLJUČEK

Rezultati ankete projekta GreenLead ponujajo ključne vpoglede, ki neposredno prispevajo k oblikovanju novega poklicnega profila: »Zeleni vodja« (ang. Green Leader). Z 250 zbranimi odgovori malih in srednje velikih podjetij ter izobraževalnih ustanov za poklicno izobraževanje in usposabljanje (PUI oz. ang. VET) iz Španije, Severne Makedonije, Slovenije in Grčije anketa razkriva tako skupne izzive kot tudi specifične regionalne dejavnike, ki vplivajo na prehod v trajnostno delovanje. Ti izsledki predstavljajo osnovo za razvoj celovitega kompetenčnega okvira in izobraževalnega kurikulumu, ki bo odgovoril na dejanske potrebe tistih, ki na terenu poganjajo zeleni prehod.

Ena najpomembnejših ugotovitev ankete je splošno priznanje trajnosti kot ključnega dejavnika dolgoročnega uspeha. Velika večina sodelujočih je potrdila, da je trajnostni razvoj sestavni del njihove strateške vizije. Mnogi so že sprejeli ukrepe, kot so zmanjšanje porabe energije in izboljšanje ravnanja z odpadki. Kljub temu pa nadaljnje uvajanje trajnostnih praks ovirajo strukturne in operativne prepreke – med njimi visoki stroški uvedbe, omejeni finančni in človeški viri ter pomanjkanje specializiranega znanja. Ti izzivi poudarjajo potrebo po strokovnjaku, ki ne razume le trajnosti s tehničnega in regulativnega vidika, temveč zna tudi voditi spremembe znotraj organizacije.

Zeleni vodja mora torej združevati edinstven nabor kompetenc. Udeleženci ankete so večkrat izpostavili pomen upravljanja s trajnostjo, zelenih inovacij, upravljanja z energetske viri in skladnosti z okoljsko zakonodajo. Poleg tega sta se kot najpomembnejši prečno uporabni veščini pokazali vodenje in komuniciranje – kar kaže na potrebo po posameznikih, ki znajo navdihovati, usmerjati in usklajevati ekipe v različnih oddelkih. Te kompetence morajo biti osrednji stebri pri oblikovanju profila zelenega vodje, saj omogočajo premostitev razkoraka med vizijo in izvedbo.

Enako pomembna je sposobnost zelenega vodje, da razume in izvaja evropsko okoljsko zakonodajo. Čeprav večina anketirancev izraža pozitivno stališče do teh predpisov, jih veliko priznava, da jim manjka razumevanja glede njihove praktične uporabe. Zato mora biti zeleni vodja usposobljen za interpretacijo zakonodaje EU, njeno prevajanje v izvedljive strategije in uporabo kot orodje za pridobivanje sredstev, inovacije in konkurenčne prednosti.

Zanimanje za strukturiran, kakovosten izobraževalni program o zelenem vodenju je bilo zelo veliko – več kot 93 % udeležencev je izrazilo pripravljenost na sodelovanje. Najbolj zaželeni teme so bile: zmanjšanje ogljičnega odtisa, trajnostne inovacije, krožno gospodarstvo, komunikacijske strategije in koristi trajnosti za MSP. Pomembno je, da so si udeleženci zaželeli program, ki ne bo zgolj uveden, temveč tehničen, praktičen in uporaben v resničnem poslovnem okolju. Prav tako so izpostavili potrebo po dodatnih vsebinah, kot so okoljsko označevanje, trajnostna mobilnost

in usmerjanje po predpisih – kar kaže na potrebo po kompetenčnem okviru, ki bo hkrati celovit in prilagodljiv.

Skratka, rezultati ankete potrjujejo potrebo po zelenem vodji kot novem poklicnem profilu – strokovnjaku, ki združuje tehnično znanje, razumevanje predpisov, strateško razmišljanje ter mehke veščine, potrebne za uveljavljanje sprememb v organizaciji. Prihodnji kompetenčni okvir mora odražati to kompleksnost in ponuditi jasno pot razvoja veščin preko modularnega, praktičnega in sektorju prilagojenega usposabljanja. Na ta način bo projekt GreenLead prispeval k oblikovanju generacije strokovnjakov, ki bodo znali vgraditi trajnostni razvoj v jedro poslovnega delovanja – s tem pa uskladiti evropske podnebne cilje in zagotoviti odporno, na prihodnost pripravljeno gospodarstvo.